

- ⊕ **Exposicions:** Ramon Casas a Barcelona
- ⊕ **Festivals:** Trova'm a Castelló
- ⊕ **Gastronomia:** Fira de la Ratafia a Santa Coloma de Farners

ENTREVISTA MARIBEL SABATÉ MARE ANNA GABRIEL

‘No fem un drama d’això que ens passa,
sinó una lluita’

LA CAPMANY ÉS UNA BIBLIOTECA (COM BORGES)

MERCÈ IBARZ

Maria Aurèlia Capmany, al seu estudi.

ARXIU

Sobre Maria Aurèlia Capmany, lectora i escriptora, de qui enguany se celebra l'any de centenari, ha tingut lloc a l'Institut d'Estudis Catalans un simposi excel·lent

Divendres es va clausurar a l'Institut d'Estudis Catalans el simposi 'Maria Aurèlia Capmany: Escriptura i pensament', organitzat per l'Any MAC, que lidera l'estudiosa Marta Nadal, i per la Càtedra Ferrater Mora, patrocinada pel mecenes Joaquim Trias, que dirigeix el professor de la Universitat de Girona Joan Vergés. Dos dies i mig intensos de comunicacions i ponències interessantíssimes que permeten dir que la Capmany és en bones mans: les dels joves lectors i investigadors que l'estan llegint la mar de bé i la reviften de manera extraordinària, sumant-se així als investigadors i difusors de l'obra capmanyiana que sense defallir els han precedit, sobretot des de la Universitat Rovira i Virgili, que conserva el llegat de l'escriptora.

Bravo. Per fi!

He seguit el simposi tant com he pogut i hi he rebut un esperó formidable a llegir-la, amb perspectives pertinents als temps que vivim que atenen aspectes fonamentals de l'escriptora potser massa desapercebuts fins ara. Des de la filosofia, com és obligat en una autora de formació filosòfica (no en va ser professora a la Universitat de Barcelona als anys 40 perquè tampoc llavors no es pagava gaire als professors que ara en diem associats; de fet, gens, no se'ls pagava, i l'Aurèlia s'havia de guanyar la vida, que no venia pas d'una família benestant), per a llegir *Un lloc entre els morts* (1968). Des dels estudis de gènere, que ja no consideren de manera exclusiva les dones

El seu teatre i la profunda relació amb la història, tan abandonat encara. Els seus escrits polítics, tan poc considerats pels analistes de l'evolució del catalanisme

El món és una biblioteca, deia Borges, i la Capmany ho confirma

sinó també els homes, les noves masculinitats que MAC va promoure a *Quim / Quima*, el seu cèlebre i proto-postmodern diàleg amb l'*Orlando* de Virginia Woolf (dic que proto-postmodern perquè quan el va publicar, el 1971, tot just començava en el panorama cultural occidental la renovació del llegat modern a través del teixit de paròdies, cites i referències que es va convenir d'anomenar postmodernitat).

Des de l'existencialisme heideggerià, en lectures contemporànies dels seus textos feministes. Des de l'espiritualitat com a guia per a llegir la recerca de la identitat femenina a *Feliçment, jo sóc una dona* (1969). O la posada al dia del seu teatre de cabaret, que Carme Sansa, actriu que tant va coincidir amb MAC, deia dijous des del públic a la sala Coromines del IEC que es mor per tornar a fer: improvisacions a partir de la lectura dels diaris, per exemple. El seu teatre i la profunda relació amb la història, tan abandonat encara. Els seus escrits polítics, tan poc considerats pels analistes de l'evolució del catalanisme actual transformat en sobiranisme i independentisme, analistes del procés que sense encomanar-se a ningú prescindeixen d'algunes veus, la de la Capmany la primera.

I més, més perspectives s'han obert aquests dies a l'Institut d'Estudis Catalans, que esperem llegir quan es publiquin les actes del simposi, esperem que aviat. Es farà avinent llavors, si és que no aconseguim de fer-ho de seguida, que la Capmany és una biblioteca. No vull dir pas que hagin posat llavors el seu nom a una biblioteca més, que no estaria gens malament, sinó entenent el concepte de biblioteca a la manera borgiana que s'ha fet clàssica (un altre proto-postmodern, l'argentiní). El món és una biblioteca, deia Borges, i la Capmany ho confirma. Llegir-la, pensar-la, és fer-te càrrec, si l'estudies una mica a fons, que la seva escriptura et remet a altres llibres anteriors i, en el seu cas i sobretot, tot sovint, en l'estela de Bertold Brecht, Peter Weiss i John Dos Passos, a la documentació històrica i als documents del present, trets de diaris, llibres i revistes. També et remet sense manies, amb tota la tranquil·litat del món, al català del segle XV, per exemple.

Deia Isabel Graña, directora de l'Espai Betúlia. Centre de la Paraula i les Lletres de l'Ajuntament de Badalona (ciutat on MAC va exercir de professora), dimecres a la tarda a la sala Prat de la Riba del IEC, que el llegat Capmany és una herència en tensió: la d'una autora que no és encara prou considerada com a literata, vista més pels seus escrits i conferències sobre feminisme i política. Va fer tant, la Capmany, en tants aspectes de la cultura i de la vida col·lectiva, que ens permetem el luxe de menystenir-la com a escriptora. Com a prosista i assagista, no tinc cap dubte que és com Fuster i Pla de bona i, en veritat, més bona, pel fet de ser més lliure i agosarada i tocar més tecles del present.

Llarga vida a Maria Aurèlia Capmany! 📖

LA BANCA SEMPRE ACABA GUANYANT

JORDI GOULA

«Tot i la decisió contrària del govern espanyol a les hipoteques, les entitats financeres es lliuren d'una situació potencialment molt costosa»

La ficada de pota del Tribunal Suprem ha estat de les que fan època i deixa encara més tocada la credibilitat de l'alta institució judicial espanyola, que fa aigua per totes bandes. En l'afer de les hipoteques s'ha actuat malament, molt malament, fins al punt que el govern espanyol ha hagut d'esmenar-li la plana i el president del Tribunal Suprem ha hagut de demanar perdó públicament. Això és una cosa insòlita. La cosa ha canviat radicalment, després del sí i finalment el no del Tribunal Suprem. Al final, serà la banca que pagarà l'Impost de Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats a les hipoteques, una vegada publicat el decret avui al BOE. Es tanca així una manera habitual d'operar que, segons el Suprem, 'no era clara en la llei', tot i que durant molts anys era normal que qui havia de pagar l'impost fos qui prenia la hipoteca. A partir d'ara, serà el banc, que és qui guanya amb l'operació –presta diners amb interès i obté garanties–, cosa que des del punt de vista del sentit comú sembla més lògic.

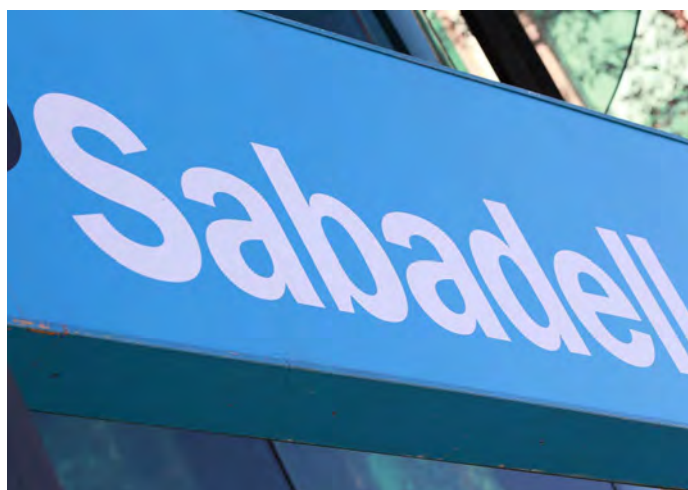
He de dir que m'ha sorprès la celeritat del govern espanyol a prendre la decisió. Ni més ni menys que l'endemà del desgavell. I ho ha fet de manera rotunda i totalment favorable als seus interessos electorals. Qui ho pot criticar? Una vegada queda clar que el dolent de la pel·lícula és la banca, el 'càstig' és ben rebut per la població –clientela de les entitats financeres. I d'aquesta manera s'alleuja el clam que havia sorgit contra el Tribunal Suprem, amb manifestacions dels 'afectats' incloses.

No obstant això, hi ha tres aspectes que m'agradaria comentar. El primer és, precisament, això que guanya el consumidor. Tinc els meus dubtes. Per més que l'ADICAE ho vengui així als seus associats. Fixeu-vos que la primera cosa que ha fet el president Pedro Sánchez ha estat apel·lar a la responsabilitat del sector financer perquè no repercuteixin aquesta decisió en les comissions i tipus dels préstecs hipotecaris. I, cosa insòlita, ha anunciat la creació d'un organisme per a 'protegir els clients financers i reforçar la protecció davant potencials abusos'. No és aquesta la funció del Banc d'Espanya? És que tampoc

no es fia de l'autoritat monetària? El cas és que amb aquesta petició, Sánchez queda bé davant l'electorat i la societat, tot i que sap que la banca no li farà cas. Les hipoteques seran més cares, que ningú en dubti, via diferencial amb l'Euribor o via comissions. Per tant, això que guanyen els consumidors encara s'ha de veure. Preguntat per la desaparició de la retroactivitat, que havia aixecat moltes esperances entre els hipotecats, Sánchez es va limitar a dir que els qui ho volguessin tenien 'el dret d'acudir al Tribunal de la Unió Europea, perquè Espanya és un estat social i democràtic de dret'. 'Hi tenen tot el dret', va insistir...

El segon aspecte que em sembla interessant de recordar és que, malgrat tot, la banca ha de respirar tranquil·la. Ara queda clar que és a partir de la publicació del decret que la banca haurà de pagar l'impost, però queda fora de joc tot el temps anterior. Què feia por a la banca i va fer caure fortament les seves cotitzacions en borsa? Mireu, s'exposaven tres hipòtesis abans de la decisió de Pedro Sánchez: que no hi hagués retroactivitat i es pagués l'impost a partir d'ara; que la retroactivitat es fixés en els últims quatre anys, per no haver prescrit els exercicis en el terreny impositiu; o que es remuntés encara més, fins als quinze anys que fixen la prescripció de deutes.

En el primer cas –la situació que s'ha esdevingut–, segurament faran repercutir el cost addicional, cosa que no els generarà pas menys ingressos. Si la retroactivitat hagués estat de quatre anys, segons que calculava el sindicat de Tècnics d'Hisenda (Gestha), vora 1,5 milions d'hipotecats podrien reclamar la devolució de l'impost, amb més de 3.600 milions d'euros en joc, prenent de referència el període d'octubre del 2014 a juliol del 2018. Hi havia despatxos d'advocats que ja publicitaven l'actuació immediata abans de la decisió del govern espanyol... La tercera hipòtesi proposava quinze anys i era la més improbable, perquè hauria implicat litigis complexos entre entitats i contribuents, atès que s'hauria de reclamar als bancs per veure si havia prescrit el termini d'Hisenda. De totes

Banc Sabadell. EP

El cas és que amb aquesta petició, Sánchez queda bé davant l'electorat i la societat, tot i que sap que la banca no li farà cas

Les accions de la banca van caure uns 6.000 milions d'euros en termes de capitalització borsària, després de la decisió del Tribunal Suprem

maneres, tot i admetre això, Gestha calculava que uns 13,4 milions de contribuents podrien reclamar, amb més de 25.000 milions d'euros sobre la taula. El càlcul es remunta al gener del 2003 i, en total, serien gairebé 15 milions d'hipotecats.

Segons Moody's, el primer cas, que és el que finalment s'ha complert, tindrà un cost anual de 640 milions per a la banca i es podrà repercutir amb certa facilitat. Sembla clar, doncs, qui guanya realment, davant les probabilitats tan negatives que s'havien suscitat.

I hi ha un tercer aspecte del qual gairebé no s'ha parlat i que és pura conjectura, però podria haver passat. És sobre el vessant econòmic financer de la qüestió. Les accions de la banca van caure uns 6.000 milions d'euros en termes de capitalització borsària, després de la decisió del Tribunal Suprem de fer pagar a la banca l'impost del dia 18 d'octubre. Un dia després, el Tribunal Suprem ajornava la decisió final fins al ple del dia 5 de novembre. La incertesa s'apoderava de la banca, que augmentava les pèrdues a la borsa. La confusió es traslladava a les sucursals bancàries. Alguns bancs, fins i tot, van suspendre la concessió de crèdits a l'espera de saber els detalls de la sentència i poder reformular l'oferta. Durant aquests dinou dies de 'crisi' en el sector, hi ha hagut moviments erràtics en les cotitzacions. El dia 7 de novembre, després de l'anunci del decret de Sánchez, l'índex bancari de l'Ibex va recuperar pràcticament el nivell del 17 d'octubre. Enmig, queda un sot del 8%. Això vol dir molts diners, en unes accions amb alt nivell de liquiditat. Algú podria sospitar que més d'un hauria fet l'agost a l'octubre i al novembre gràcies a aquesta bogeria de moviments contraris, al so del que feia el Suprem. No es pot provar res, però segur que algú –dels més mal pensats– hi veurà alguna cosa tèrbola...

ELS QUATRE PUNTS DE L'ACORD ESTRATÈGIC DE L'INDEPENDENTISME

PERE MARTÍ

Mònica Terribas entrevista Marta Rovira, a Suïssa. CCMA

Marta Rovira confirma contactes amb Puigdemont, paral·lels als que hi manté Junqueras en el marc del desgel entre Junts per Catalunya i ERC * La policia investiga les amenaces ultres al Teatre Olympia per l'actuació de Dani Mateo *** El govern balear ja ha atorgat un terç dels ajuts sol·licitats per les inundacions**

TEMA DEL DIA

Dividir. Un dels relats que fan circular els qui volen dividir l'independentisme és que l'exili perjudica els presos polítics. Primer, van dir que el fet que la meitat del govern hagués optat per l'exili condemnava la resta de consellers que s'havien quedat a patir presó provisional perquè hi havia 'risc de fuga'. Després, van dir que l'activitat internacional del president Carles Puigdemont i de la resta de consellers a l'exili impedia que els presos fossin posats en llibertat i que podria ser un factor per a endurir les condemnes. Aquest relat fals, fabricat pels mateixos carcellers, ha anat sortint en algunes ocasions, però avui Marta Rovira l'ha desmuntat completament en una entrevista amb Mònica Terribas.

La secretària general d'ERC, exiliada a Suïssa, ho ha explicat molt clarament: són dues cares de la mateixa moneda, que no és sinó la repressió de l'estat espanyol. Sense presos, l'exili no podria justificar el discurs que Espanya no és una democràcia perquè empresona dirigents polítics. Però a la vegada, sense l'exili, els presos polítics no tindrien l'altaveu de què disposen per a denunciar la seva situació a Europa. Les dues injustícies són complementàries, sobretot si hi ha una estratègia comuna, com ha reclamat Rovira.

La decisió de quedar-se o anar-se'n no va ser pas de partits, sinó de persones. Per això hi ha consellers de Junts per Ca-

Sense l'exili, els presos polítics no tindrien l'altaveu de què disposen per a denunciar la seva situació a Europa

Sembla que Junts per Catalunya i ERC comencen a entendre que necessiten un acord estratègic per a afrontar els judicis que vénen i, sobretot, per saber cap a on s'ha d'anar després

talunya i ERC empresonats, i consellers d'aquests dos partits a l'exili. Tampoc era una qüestió de valents o covards, ni d'uns que planten cara i uns altres que fugen. Tots han acabat plantant cara des d'on la repressió els ha obligat a ser. Les declaracions de Rovira desprenen un aire de distensió que quadra amb l'intent de reprendre el diàleg entre Oriol Junqueras i Carles Puigdemont que ja va avançar VilaWeb. Ella mateixa ha explicat que la seva relació amb Puigdemont s'havia anat intensificant. Al principi de l'exili, el contacte era 'tímid' però 'últimament' hi és 'amb més intensitat'.

Després de dotze mesos d'enfrontament descarnat, hi ha símptomes de desgel dins l'independentisme. Uns símptomes encara massa fràgils i molt difícils de gestionar perquè els seus protagonistes no poden seure en una taula a parlar, sinó que ho fan mitjançant persones interposades. Però sembla que Junts per

Catalunya i ERC comencen a entendre que necessiten un acord estratègic per a afrontar els judicis que vénen i, sobretot, per saber cap a on s'ha d'anar després. Un acord estratègic en què la unitat no s'ha de confondre amb el debat sobre llistes úniques o coalicions electorals. Això, si de cas, en seria la conseqüència.

Sembla que l'acord estratègic és de mínims i conté quatre punts: defensa del diàleg, referèndum d'autodeterminació, incrementar la majoria independentista actual i una campanya de denúncia internacional, especialment a Europa. Falta encara desenvolupar-los i veure com s'implementen, però les converses ja han començat. Si finalment es tanquen amb èxit, l'independentisme té moltes possibilitats de mantenir la centralitat política a Catalunya i, encara més, d'ampliar-la, perquè posaria fi a la desorientació actual i tornaria a motivar unes bases cansades de tanta baralla partidista.

MÉS QÜESTIONS

Enric Morera defensa que els parlaments no estatals tinguin veu directa a Europa. El president de les Corts Valencianes, Enric Morera, defensarà demà a la reunió plenària de la Conferència de Presidències de Parlaments Autònoms (COPREPA), que es fa a les Corts d'Aragó, que els parlaments no estatals de les regions europees tinguin més pes i protagonisme en la presa de decisions en el context europeu. És a dir, tenir veu directa. Morera ha presentat una esmena a la Declaració de Saragossa, que encara s'ha de consensuar, que va en connexió amb el parer del president del Comitè Europeu de les Regions, Heinz Karl-Lambertz respecte a la continuació i millora de les polítiques de cohesió. Morera considera que les assemblees legislatives de les autonomies i regions europees tenen 'una connectivitat directa amb la ciutadania i amb la realitat dels pobles que representen', cosa que s'hauria de traduir en 'una veu directa i poder de decisió a la Unió Europea'. Pel president de les Corts, que polítiques

europees com la PAC o la distribució de fons i subvencions de la Unió siguin només funció dels governs estatals pot portar a desigualtats, com ha passat amb els acords d'importacions de cítrics que han perjudicat seriosament els llauradors valencians al començament de la temporada. Per evitar aquestes situacions contraproduents i que 'generen tensions i rebuig de la ciutadania cap al procés de construcció europea', el president reitera que s'ha de tenir en compte les regions, tant els òrgans executius com els legislatius. Durant la trobada, Morera també informará de les conclusions del grup europeu que coordina sobre la diversitat cultural i lingüística a la Unió. 'Les aportacions que hem rebut de parlaments, universitats i col·lectius d'experts de molts països han estat molt profitoses, demostren que hi ha un interès real per a preservar i potenciar aquesta diversitat que enriqueix molt Europa i caldrà continuar treballant pel reconeixement de les llengües minoritàries com a llengües oficials i d'ús en les institucions europees'.

La policia investiga les amenaces ultres al Teatre Olympia per l'actuació de Dani Mateo. La policia espanyola investigarà les amenaces dels grups d'extrema dreta que ha rebut el Teatre Olympia de València per l'actuació de l'humorista Dani Mateo. El delegat del govern espanyol, Juan Carlos Fulgencio, ha expressat el rebuig a les amenaces i ha dit que s'obriria una investigació, després de la denúncia interposada pel responsable de la sala, Enrique Fayos. L'espectacle 'Nunca os olvidaremos', protagonitzat per Mateo i dos humoristes més, s'havia de representar el 23 i 24 de novembre, però finalment es va suspendre, segons Fayos, per garantir la seguretat i 'evitar la crispació'. L'obra es representarà finalment al Palau de la Música de València, després de l'oferta del batlle, Joan Ribó. Malgrat que l'humorista i el consistori encara no han tancat les dates, en principi preveuen fer-ho els mateixos dies que estava programada al Teatre Olympia. Finalment, l'entrada no serà

Cues per a votar el 9-N del 2014, a l'institut la Salle de Gràcia, a Barcelona. vw

gratuïta, com volia l'humorista, perquè els estatuts del Palau de la Música ho impedeixen, però la recaptació anirà a una organització benèfica.

Armengol repetirà com a candidata del PSIB a les eleccions al parlament del 2019. Com era d'esperar, Francina Armengol, presidenta de les Illes, tornarà a ser la candidata del PSIB a les eleccions del 2019. Ho ha determinat el comitè de garanties electoral del partit, una vegada confirmat que ningú més no ha presentat la petició de fer primàries dins el període estipulat. La candidatura d'Armengol serà ratificada pel comitè federal, que es farà demà a Fuenlabrada (Madrid) i en què participarà la mateixa presidenta en un acte de proclamació juntament amb la resta de candidats autonòmics que també han estat designats per les respectives federacions. D'aquesta manera, el PSIB continua posant a punt el partit de cara a les eleccions de 2019, amb el comitè electoral ja aprovat i funcionant amb l'objectiu de 'revalidar el govern d'esquerres per

a consolidar el canvi començat a les Illes el 2015'.

El govern balear ja ha atorgat un terç dels ajuts sol·licitats per les inundacions. Un mes després de les inundacions del Llevant de Mallorca, que van fer tretze morts, la zona continua treballant per recuperar-se. El govern ja ha resolt positivament 350 expedients d'ajuts sol·licitats. La pels afectats, dels 904 que s'han tramitat. La majoria dels ajuts es poden demanar fins al 31 de gener de 2019, però els expedients ja s'han començat a tramitar. Segons la consellera de Presidència, Pilar Costa, els primers que s'han resolt són els que fan referència a les situacions de necessitat urgent que van gestionar els serveis socials. En aquest apartat, ja s'han aprovat 317 ajuts que sumen 1,1 milions d'euros. A més, també s'han aprovat 33 ajuts per a empreses afectades, de les 103 sol·licitades, principalment comerços i petites indústries, que agrupen 1,4 milions. Els ajuts d'habitatge trigaran una mica més, atès que cal el corresponent peritatge

econòmic. La consellera ha explicat que els arquitectes van fer 660 inspeccions, que determinaran la quantia de les subvencions. De moment, hi ha 240 sol·licituds en aquest apartat.

LA XIFRA

31,4 milions d'euros ha recaptat el govern d'Andorra amb la campanya de l'IRPF del 2017, gairebé 3 milions més que en l'exercici anterior.

TAL DIA COM AVUI

El 9 de novembre de 2014 es va fer el primer referèndum sobre el futur polític de Catalunya. El va organitzar la Generalitat com un procés de participació ciutadana per a consultar als ciutadans de Catalunya si volien tenir un estat propi. Tot i que no hi va haver repressió policial i es va poder votar, els seus responsables polítics, amb el president Artur Mas al capdavant, van ser posteriorment perseguits per la justícia espanyola. Avui encara tenen oberta una causa al Tribunal de Comptes, que pretén embargar-los tots els béns.

MARIBEL SABATÉ

‘No fem un drama d’això que ens passa, sinó una lluita’

Parlem amb la mare d’Anna Gabriel, ex-militant del PSUC a Sallent

ALBERT SALAMÉ

CLARA ARDÉVOL MALLOL

Maribel Sabaté no es defineix com una ‘dona de fogons’, sinó com una persona a qui li agrada passar moltes hores fora de casa i participar de la vida al carrer. La mare de l’ex-diputada de la CUP Anna Gabriel i ex-regidora del PSUC a Sallent cita VilaWeb a l’Ateneu Rocaus del municipi, un local emblemàtic on s’han forjat moltes lluites col·lectives. Fulleja una revista dels noranta editada al poble i ensenya orgullosa les fotografies de la seva filla participant en diverses activitats solidàries.

Expressiva, s’explica amb molta naturalitat, senzillesa i contundència i s’emociona en alguns moments de la conversa. Diu que l’exili ha comportat moments durs per a la família, però té clar que no vol caure en l’autocompassió i que vol lluitar i plantar cara. ‘Que no ens vegin covards, que no ens vegin febles’, defensa. Parlem amb ella de la vida de la seva filla a Suïssa, del seu paper com a única dona regidora a l’Ajuntament de Sallent durant els vuitanta i dels lligams polítics de la família. Diu que conèixer els orígens de les persones és bàsic per a entendre-les millor. Saber d’on venim per saber cap a on anem.

—L’Anna viu a Ginebra des del mes de febrer. Quan i per què va decidir d’anar-se’n a l’exili?

—Ella va marxar per poder fer una defensa des d’allà i tenir un micròfon obert. Què tenen els qui són a presó? Els poden redactar algun tweet des de fora, però ells no tenen ni ordinador ni mòbil per a comunicar-se. Ella creia que, si l’agafaven, aniria a la presó. No se’n fiava, i per això va optar per l’exili. Tothom opta per la seva defensa des del lloc on es veu més capacitada. L’Anna pensa en l’exili molt aviat.

—A partir de l’1-0?

—No. Jo crec que llavors ningú no hi pensava. No sé si vam ser gaire innocents. L’Anna ja era conscient que militar a la CUP no era militar a qualsevol

Que ningú no es pensi que va ser un comiat de 'fes-me una altra abraçada, un altre petó'

Va arribar allà amb una motxilla, com l'Adri o en Valtònyc. L'exili no és fàcil per a ningú. No són unes vacances...

partit, tenint en compte que té un discurs potent enfront d'un estat tan repressor com aquest. Si a més d'aquesta consciència, t'informes d'èpoques anteriors, veus per on va la cosa i no te'n fies ni mica, de l'estat espanyol. Més tard, el dia que vam anar a Barcelona a celebrar la declaració d'independència, jo no sabia ni què celebràvem i l'Anna ho devia viure amb la mateixa expectació que molta gent. A palau no va sortir ningú. Ja es veia que allò no havia acabat. Mirava al meu voltant, veia el palau i l'ajuntament encerclats pels Mossos, tot tancat i barrat... Jo no ho veia clar, no m'acabava de sortir l'alegria...

—Va tenir llavors la consciència que podia anar a l'exili?

—Encara no. Una persona sempre es guarda coses. Quan prens una decisió, procures no dramatitzar i que se't vegi forta. Quan ens ho va dir, jo també vaig voler ser forta i li vaig dir que li faríem costat en tot allò que calgués i que no patís per mi. Li vaig dir que no entenia com era possible que els demanessin aquells càrrecs si l'única cosa que havien fet era organitzar un referèndum. Jo no acabava d'entendre tot allò que ens queia a sobre. Van ser molts dies i no tinc clar com va anar tot. Van ser moments durs, però ho vam entomar amb molta fortalesa. Vaig arribar a tenir por que vingués la policia a casa, però vaig pensar 'aquí trobaran la porta oberta'. No volia acovardir-me. Si em trobaven, que fos valenta, perquè no tenim res a amagar. Per sort, sabia que l'Anna tenia bons amics, el seu company i gent que treballava per ajudar-la. Jo no sabia cap on tiraria. Va ser tot molt ràpid. Que ningú no es pensi que va ser un comiat de 'fes-me una altra abraçada, un altre petó'... Jo no sé ni el dia que se'n va anar. M'ho va dir, va anar a Barcelona i a partir de llavors va prendre una discreció absoluta amb tot, començant pel telèfon. Jo ja confiava que tenia gent al voltant que vetllaria per ella.

—Sabíeu que aniria a Suïssa, però?

—No, per descomptat que no. Tampoc no sabia per què Suïssa i no Bèlgica.

En cap moment vaig voler dir-li 'vés cap aquí'. Jo, com a mare, tinc poques influències. Ella ja fa anys que fa la seva vida. L'Anna ha estat en camps de treball a Chiapas, al Sàhara, amb les dones de l'apartheid a Sud-àfrica, a l'Uruguai... Crec que fins i tot ha estat al Kurdistan. Està bregada.

—L'exili l'espantava una mica menys que a altres persones?

—Sí. Ella ho tenia clar. Sap molt bé com són les presons. Les ha trepitjades i hi ha fet xerrades, però li feia por que li fessin jurar una constitució en què no creu, que hagués de dir que s'havia equivocat. Ella no volia passar per aquesta humiliació.

—Com ha estat el seu procés d'adaptació a Suïssa?

—Jo dono les gràcies a la gent d'aquí que ha fet coses per ella. S'han fet actes de la campanya Free Anna de dos dies. També agraeixo al seu advocat, l'Olivier Peter, que li va obrir la porta de les cases de companys que podien acollir-la els primers dies. Ella no va haver de picar cap porta; la porta era oberta amb un plat a taula. De totes maneres, va arribar allà amb una motxilla, com l'Adri o en Valtònyc. L'exili no és fàcil per a ningú. No són unes vacances...

—Trobar feina va ser difícil?

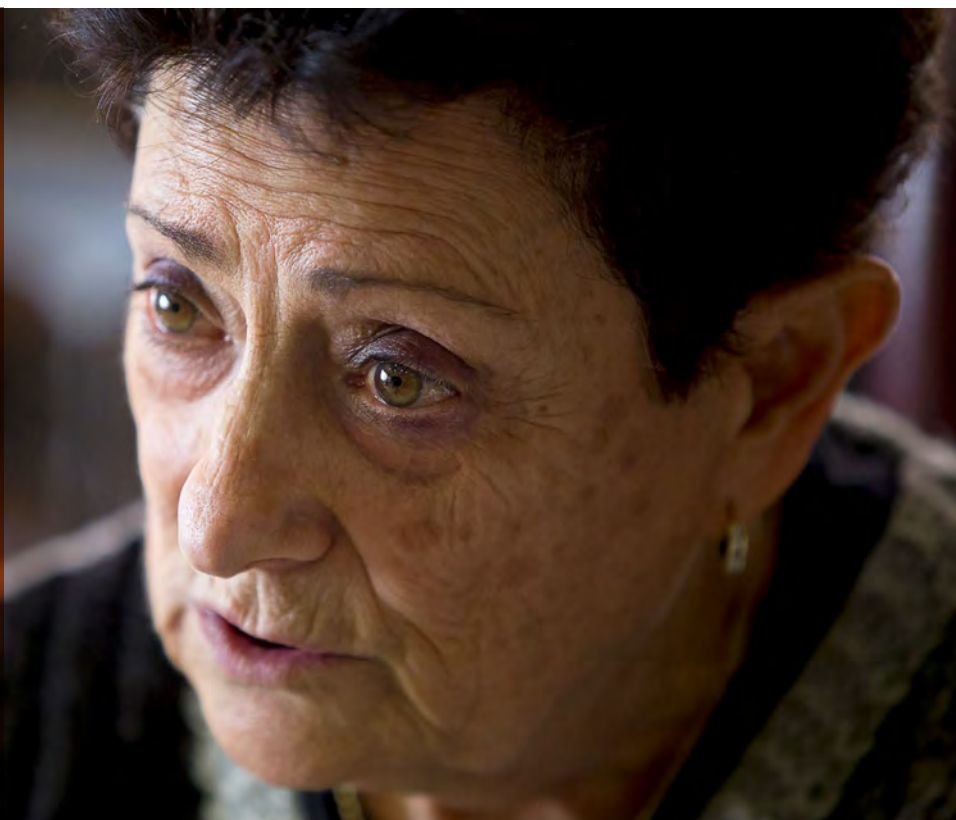
—Com a tot arreu, els contactes són importants. Al principi, col·laborava amb una ONG. Un altre pas important va ser que la universitat l'acceptés per fer el doctorat. Després, va venir el permís de residència per a cinc anys i va poder participar en la convocatòria per a tenir plaça al sindicat on ara treballa. Tot han estat petits passos.

—Hi ha mitjans que han dit moltes mentides. Alguns, que vivia al millor barri de Ginebra, altres que passava un moment econòmic molt dolent.

—No és cert que ho passés molt malament i tampoc que sigui allà de vacances. Ella sempre diu que hem de tenir molt present la gent que se'n va de casa amb una barca. Hi ha molta més gent que

Tot i que segueix què passa a Catalunya i té contacte amb el partit, ja no és a la palestra

ALBERT SALAMÉ

pateix. Va ser dur? Sí, l'exili sempre és dur. Però té també en Benet Salellas i un grup de gent que l'ajuda. Jo, d'aquesta premsa que fa fake news no en faig gens de cas. No és veritat que anés a Suïssa tenint-ne de sobra. També s'ha criticat que anés a un país com aquest, anti-capitalista com és, s'han inventat que portava uns texans caríssims, han criticat el seu canvi d'aspecte... En l'època del 'pressing CUP', ja vam rebre moltes crítiques i a Sallent hi havia gent que deia barbaritats. Jo mai no em vaig encarar amb ningú. Els polítics han d'assumir que la gent no estarà sempre a favor d'ells, però jo ara m'adono de quantes persones l'estimaven i la troben a faltar. Ella, com la CUP, no va arribar a la política per ascendir ni trepitjar ningú. Simplement va ser un període de la seva vida, i això també ho vivim com un període més.

—I ara com li prova?

—Quan vaig allà la veig bé. No fem un

drama d'això que ens passa, sinó una lluita. És amb gent d'arreu del món: sud-americans, sirians... Sé que farà tant com pugui per a demostrar els valors de la gent d'aquí i denunciar totes les coses que ens passen, que no hi ha dret.

—**Malgrat això, rebem moltes menys notícies d'ella que d'altres exiliats.**

—Jo veig que Suïssa és diferent de Brussel·les. Allà ara pensen en el Consell per la República. Tampoc no sé si aquí arriba totes les coses que fa l'Anna. De totes maneres, està en un període diferent del parlament, quan s'hi dedicava de manera exclusiva. Tot i que segueix què passa a Catalunya i té contacte amb el partit, ja no és a la palestra. Treballa i, per tant, té un compromís a banda.

—**Els seus advocats preveuen quan podrà tornar?**

—No. Estem pendents del dia a dia. Jo vull que torni, però quan hi hagi garanties i un respecte pel nostre projecte

d'autogovernar-nos. Que puguin tornar i surtin de la presó amb el cap ben alt.

—Què us ajuda a afrontar l'exili de l'Anna?

—Per exemple, a l'esdeveniment dels Cims per la Llibertat, em vaig trobar un home que havia estat militant independentista als vuitanta i va ser empresonat i exiliat. No diré el nom perquè no sé si ell ho voldria. Se'm va acostar i em va dir que havia estat dos anys a la presó de Carabanchel, en una època en què la repressió encara era més brutal. Que m'anés a buscar per saludar-me em va emocionar moltíssim. Em va fer pensar que hi ha gent que fa molts anys que lluita. Ara el moviment s'ha estès i nosaltres tenim un suport que ells no van tenir perquè eren pocs. Tot això que passa ara ho hem de viure com una lluita que continua. No és cap drama. No podem dir 'quina desgràcia'. Ho comentem moltes vegades amb l'Anna: no hem d'oblidar que molta gent abans que nosaltres s'hi ha jugat molt en la lluita per la independència, i això em dona molta força per a tirar endavant.

—Sempre heu tingut aquest convenciment o és fruit d'un procés que va començar quan l'Anna se'n va anar?

—El tenim de sempre. A casa nostra s'ha parlat sempre de política. El meu pare va lluitar al bàndol republicà i l'any 1977 va reobrir la seu de la CNT a Sallent. Malgrat ser anarquista, votava. Deia que no podíem deixar que els altres ens guanyessin. A nosaltres no ens van ocultar mai que eren gent republicana, antifeixista i antifranquista, i això s'ha demostrat en el nostre tarannà. Ell sempre recordava que va ser en un camp de concentració a Galícia i la gent d'allà l'ajudava. Per això l'Anna no diu mai penjaments de la gent d'Espanya.

—De fet, ella explica que la seva família l'ha influït molt políticament, que éreu un referent.

—Cada fill puja amb la seva personalitat. Hi vaig influir, però perquè a ella ja la motivava el tema. Jo me l'emportava

ALBERT SALAMÉ

a l'ajuntament quan sortia de l'escola. Era una època en què no era fàcil que la dona participés i sortís escollida en unes eleccions municipals. Jo era l'única allà, entre dotze homes.

—Era difícil?

—Em van tractar bé. Hi havia molta pols del franquisme als ajuntaments i s'havia de donar entrada a la gent del poble, aconseguir que els plens fossin oberts i participatius. Jo em vaig incorporar tard, el 1983. És clar, a 29 anys ja tenia dues criatures. Mentre el 1968 a París es revoltaven els estudiants, jo em casava. És el que tocava... Sabia cosir, brodar, cuinar, netejar... Però déu n'hi do les coses que vaig fer! Hi ha dones que s'han quedat a la cuina. Jo vaig dir: 'No senyor, s'ha de sortir de la cuina! S'ha de deixar la roba per planxar i anar a participar a l'ajuntament.' Quan vaig començar tenia trenta-set anys i em sentia valenta i desafiant. El meu home no ho veia gaire

No hem d'oblidar que molta gent abans que nosaltres s'hi ha jugat molt en la lluita per la independència

bé... Molta gent es demanava si no tenia prou feina a casa amb dues criatures. Tot això, l'Anna ho va veure des de molt aviat, i també es va formar molt a la universitat. El meu fill, en canvi, no va tenir mai tant d'interès per la política, però la qüestió important és que siguin bones persones, honrades, senzilles... Nosaltres som gent minera, treballadora, emigrada! El pare de l'Anna i tota la seva família són andalusos. Van venir aquí a treballar a les mines i després van viure un exili dur a Alemanya als seixanta. No van acabar d'arrelar mai enlloc i van patir molt.

—I què penseu quan l'unionisme fa referència a famílies com aquesta per a atacar l'independentisme?

—Això sempre ho retrec a Ciutadans. Què ens han de venir a dir, a nosaltres? Jo sóc Sánchez! El meu avi era murcià. A aquesta gent l'han parida per a destruir Catalunya, la llengua, els mitjans...

—Què els diríeu, si poguéssiu contestar als seus parlaments sobre la presó i l'exili?

—Si els tingués davant, procuraria no dir cap paraula barroera, però els miraria als ulls i els preguntaria si volen això, si volen un país lliure i democràtic. Són uns retrògrads que volen tornar enrere, reformar la constitució per anar encara més a la contra. Són uns pocavergonyes. Han pujat a la política per guanyar diners i no els importa el patiment de la gent. Són molts els qui patim. No solament els qui tenim exiliats o gent a la presó.

—I què creieu que s'hauria de fer?

—Això no va de partits. O hi som tots una altra vegada perquè vegin el mal que fan o ens costarà sortir-nos-en. No sé què s'hauria de fer, perquè estem tots una mica desorientats. Ja sé que no ha acabat bé i que hi havia coses que no estaven preparades i gent que es va despenjar pel camí, però jo no puc criticar ningú i encara menys en aquests moments. Tampoc no puc dir que s'haurien d'obrir les presons, perquè no sóc al capdavant. Hem de ser forts i lluitar, i ho veig clar

quan em diuen que persones com en Jordi Cuixart estan fortes.

—Dieu que teniu molt en compte els qui són a la presó.

—Jo vaig molt als Lledoners. Tinc necessitat d'anar-hi perquè els qui són allà dins em commouen, de la mateixa manera que em commouen els qui són a l'exili. Jo vaig a veure la meua filla amb moltes ganes, però hi sóc poc temps, perquè la meua feina és aquí. Jo sé que l'Anna és lluny i, si no em passa res, la tornaré a veure, però hi ha gent tancada a la presó i no els podem oblidar. Li vaig dir que a l'octubre no hi aniria cap dia perquè havia de ser a Barcelona el dia 1, el dia 3... També estic al CDR de Sallent. Però no dic gaires coses perquè el futur és de la gent jove. La meua època de lluita a primera línia ja ha passat.

—Com a ex-militant del PSUC, què en penseu d'Iniciativa i l'entorn dels comuns?

—Crec que no fan els discursos encertats. Joan Mena tendeix a dir que tot ha de ser pactat i que ja vindrà el referèndum. Haurien de tocar de peus a terra i dir que ara toca lluitar perquè ens vegin forts i la gent surti de la presó i torni de l'exili. Primer és això. No hem de pensar si farem un altre referèndum, si amb tot això que tenim a sobre no ens sortim. Són molts, hi ha diversos corrents, tothom vol aplicar la seva... Ja s'ho faran. Hem de mirar de tombar el mur que tenim davant, empenyant entre tots. Qui s'ho cregui, que es posi del nostre bàndol i qui no, de l'altre. O estàs a favor o estàs en contra. No hi ha matisos. Sí o no.

—Viure vol dir prendre partit...

—I tant! Però això s'ha aplicat a la lluita per les vuit hores, a la lluita a les fàbriques, a les vagues a la mina... Un exemple: l'any 1982 vam fer una vaga a Sallent i les dones dels miners ens vam tancar durant dies a l'església. Dia i nit, asseguts als bancs i amb mantes, mentre els veïns ens portaven menjar. Fins que la vam guanyar! ■■

El pare de l'Anna i tota la seva família són andalusos. Van venir aquí a treballar a les mines i després van viure un exili dur a Alemanya als seixanta

Haurien de tocar de peus a terra i dir que ara toca lluitar perquè ens vegin forts i la gent surti de la presó i torni de l'exili

XAVIER SERRA

‘Al País Valencià es pot haver perdut molt de temps en la batalla política, però la cultura s’ha imposat’

Entrevista a l'historiador de la filosofia, i escriptor, que acaba de publicar l'últim volum de la tetralogia 'Biografies parcials'

NÚRIA CADENES

És escriptor. Historiador de la filosofia. No té telèfon mòbil. Ha escrit una obra imprescindible per a comprendre la nostra història recent (especialment del País Valencià, però no només del País Valencià) i ho ha fet com un mural, un collage d'històries, de fragments que, junts, ens permeten de confeir una imatge particular i àmplia alhora del nostre segle XX. És Xavier Serra (1967) i acaba de publicar *Impuls*, el quart i darrer volum de les *Biografies parcials* que ha anat elaborant per a l'editorial Afers. L'actriu Pepa López, el professor de literatura Dominic Keown, l'editor Vicent Olmos, l'arqueòleg Ferran Arasa, la soprano Eneida Lloris i el periodista Vicent Partal, tots nascuts entre el 1951 i el 1960, tanquen un recorregut que va començar la biografia de Josep Lozano i que ha repassat també vides i fets, entre més, de Francesc Jarque, Joan Francesc Mira, Josep Lluís Blasco, Doro Balaguer i Manuel Boix. Parcialment. A posta.

—Com se us acut aquest projecte?

—Comença en una època negra al País Valencià, l'any 2006. La imatge que transmet el país és absolutament nefasta, estem embogits en la carrera de la rajola i de la corrupció. Però encara no és una corrupció declarada: en aquell moment la gent encara no hi està en contra. De fet, fins i tot n'està satisfeta perquè hi participa més o menys. D'una altra banda, veus que els mitjans de comunicació, que són nefastos, només treuen gent... nefasta. I passa com en aquell diàleg entre Lot i els àngels, que li diuen que Sodoma i Gomorra mereixen l'extermini i ell va regatejant: si trobem deu justos, no els perdonareu a tots? Doncs jo em vaig posar a buscar si hi havia valencians que tingueren cara i ulls, que fossen presentables. I a poc a poc em vaig trobar la sorpresa que sí, que hi havia més de deu justos, que hi havia un país amagat molt més presentable que el país que apareixia als mitjans de comunicació.

El meu lector model ha de ser una persona no necessàriament gaire informada però sí intel·ligent

Hi havia un país amagat molt més presentable que el país que apareixia en els mitjans de comunicació

—La solució comuna hauria estat convertir-ho en un recull d'entrevistes. En canvi, heu fet una altra cosa. Retrats. Biografies. Peculiars.

—M'ho mire tot des del punt de vista literari, i l'entrevista com a gènere literari és molt difícil. Sempre pense en el lector, però no en el lector fàcil: el meu lector model ha de ser una persona no necessàriament gaire informada però sí intel·ligent. La biografia també la mire des del mateix punt de vista: no suporta les biografies d'enciclopèdia o les de necrològiques, amb el cant pòstum dels elogis i, a sobre, amb la informació normalment exagerada, falsa o poc profunda. He volgut fer uns escrits que literàriament tinguin solidesa.

—I intenció?

—Mitjançant el mosaic fet d'eixes biografies agrupades generacionalment, des del principi hi ha la intenció de retratar el país. Per això moltes vegades hi incloc una mena de deliberacions que em permeten de parlar en sentit ampli. Moltes vegades calen per a situar el personatge. Per exemple, en la de Vicent Olmos necessite parlar del paper que han representat els grans editors en la cultura catalana. Són moments en què potser sembla que és una disgregació dins la biografia, però en realitat és una contextualització.

—En la de Pepa López ho aprofiteu per parlar del teatre independent, per exemple.

—Exacte. I sempre procure ser sarcàstic, punxar. La biografia de Pepa López em permet de fer una crítica dels grans grups de teatre català que la moda ha imposat, i descobrir que, darrere d'això, no hi ha paraula. És a dir, que són grups que no parlen, que, com a molt, canten. La Fura dels Baus, que està molt bé, sí, cultura amb projecció internacional: però no parlen. O el Tricicle: quan finalment parlaren, vam descobrir que ho feien en castellà, i que representaven *La venganza de don Mendo*. Per això cal transcendir tant l'entrevista com la necrologia i anar al retrat literari, que seria més o menys el gènere que he practicat.

—I la tria dels personatges?

—He fet aquests retrats en reculls meditats, després de moltes hores de conversa amb Vicent Olmos, l'editor, també intentant mirar tots els àmbits de la societat, per retratar-la en conjunt: per això hi ha de cooperativistes a periodistes, de gent del teatre a gent que es dedica a l'arqueologia. Sense oblidar que la tria ha de respondre a la meua parcialitat. Són, tots, gent que jo he conegut. I amb una trajectòria professional que transcendesca l'àmbit personal. Perquè, a banda de ser persones obsedides amb el seu projecte, que ho són totes, també són persones amb una feina que ha tingut projecció sobre el país.

—Parlem de la documentació i la metodologia? Perquè heu fet just el contrari que un simple espigolament general, tres clics a Google i deixar després córrer l'enregistradora. Hi ha una documentació sistemàtica, entrevistes llargues...

—Sí. És el mètode de treball. En la majoria dels casos, partesc de converses o entrevistes que poden durar dies, però sempre, abans de parlar amb algú, ja he decidit que eixa persona té una vàlua. I per a decidir-ho he hagut de partir d'una feina prèvia de documentació i de lectura. Per exemple, en el cas de Vicent Partal, es tractava de llegir els seus llibres, el seu bloc; en el de Ferran Arasa, tots els articles que ha escrit, cronològicament. D'aquesta manera no estic limitat a les coses que contenen. En alguns casos, he pogut completar la història del personatge amb dades que ell no sabia.

—Un exemple?

—Ferran Arasa no sabia exactament on era el seu pare quan esclatà la guerra. Albert Hauf no sabia com el seu pare havia caigut presoner dels russos. Siga com siga, eixe treball previ em permet d'aclarir coses, perquè sovint la gent té memòria però no té clara la cronologia. Després, de tot allò que et conta el personatge, tu has de tenir el nervi atent per a saber què s'encabeix bé en el fil literari i pot tenir profit. L'anècdota de les orelles

Vaig començar el treball amb un pessimisme molt negre sobre el país i després vaig evolucionar cap al... pessimisme

de Partal, per exemple, me la contà ell, amb sa mare davant. I sa mare va dir: 'Això no ho poses.' I Partal: 'I per què no, si és veritat i, damunt, divertit?' És això: Partal tenia visió literària i sa mare, no. Ella volia preservar aquelles orelles.

—No les explicarem ara, guardem el misteri per als lectors dels llibres, però sí que podem dir que farciu les biografies amb anècdotes plàstiques, literàries, que els acaben de donar vida.

—M'ho vaig passar molt bé escoltant l'anècdota de l'escolarització de Vicent Olmos, també perquè sabia que allò tenia molla. O la de la trobada amb la Guàrdia Civil de Robert Archer. Quan la gent sent la paraula 'biografia' pensa en enciclopèdia i, per tant, una cosa que necessàriament ha de ser acadèmica i avorrida. La meua obligació és trencar això.

—En dieu *Biografies parcials* i en realitat hi feu moltes coses. Una de les quals, una història del País Valencià contem-

porani. I, des d'ell, del conjunt dels Països Catalans.

—Això és intencionat. Ho dóna la fórmula de l'agrupació generacional, perquè et permet d'anar explicant el país per èpoques. Perquè més o menys d'una manera natural, cada generació fa la seua eclosió en algun moment determinat, excepte quan passen coses rares. Era natural que la gent nascuda la dècada dels quaranta fera la seua eclosió en la dècada dels setanta, oi?

—Sí.

—La sorpresa va ser quan vaig parlar amb els nascuts abans de la guerra i va resultar que també. Potser els historiadors d'acadèmia ho rebutjaran com a mètode, però mitjançant les biografies m'he convençut que el País Valencià comença a ser possible a partir dels setanta. Als seixanta hi havia hagut la primera arrancada, molt important però molt restringida, de l'àmbit universitari i la nova cançó. Va ser molt important perquè va passar en el pitjor moment,

per això anomenava aquell volum *Època crítica*.

—El tercer.

—Sí, el de la condició hamletiana dels valencians, de ser o no ser. Si en aquell moment no haguérem estat, ni que fóra una mica, directament ja hauríem estat espanyols. És la generació de l'Alfons Cucó i el Manel Ardit, per exemple. Hi ha gent que he descartat perquè ja hi havia algú altre que ocupava el seu lloc. I molts d'altres hi ixen referenciats. En tots els volums ix Joan Fuster. L'ombra de Fuster sempre hi és, darrere. I en moltes biografies també ix l'ombra d'Eliseu Climent. O de Ciprià Ciscar.

—Teníeu la idea de fer-nos un retrat contemporani: quin dibuix us n'ha sortit? Heu canviat alguna percepció prèvia?

—Ja em va passar en el primer volum: vaig començar amb un pessimisme molt negre i després vaig evolucionar cap al... pessimisme. Amb un coneixement més

exacte de les causes. No podem fer el que ens dona la gana a partir del no res. Cal base. Context. Per exemple, en la pintura: abans dels setanta, un pintor, per a fer alguna cosa, estava obligat a emigrar. En la major part dels casos, això comportava també un abandonament de la feina per al país. Però Boix, Heras, Armengol, Alfaro, etc., no abandonen el país. I això, que abans no era possible, ho comença a ser a partir dels setanta.

—Ens feu el resum d'aquesta història que heu desgranat?

—La guerra ens destrossa. Perdem, i el país queda absolutament arrasat. Després hi ha unes individualitats que proven de fer alguna cosa, d'Enric Valor a Vicent Andrés Estellés (per bé que Estellés despista molt, cronològicament, perquè comença a publicar als setanta: l'anterior és una persona que viu però que no existeix en el món literari). Dins d'eixa generació hi ha una cosa absolutament sorprenent, que és un home amb talla intel·lectual europea, mundial: Joan Fuster. Però és encara un cas aïllat. Després, en la generació dels seixanta, el grup dels universitaris, això per fi arrela en un col·lectiu, encara molt petit. I als setanta ja és el país, que canvia en tots els sentits. També econòmicament. I comencen a ser possibles moltes coses. I després això va agafant un to de normalitat, que ja és aquest volum, el darrer. El país comença a funcionar, fins i tot veus que Barcelona també comença a funcionar com a pol d'atracció normal del país, i es deixa de mirar d'una manera provinciana cap a Madrid. Als setanta, el país comença a deixar de ser província i després, i fins avui, es comença a normalitzar. Sempre amb dificultats i amb molts dèficits. Eixe és el resum.

—Teniu, en tota l'obra, una visió de conjunt que de vegades posa en evidència el prejudici regional. Dieu, per exemple, 'els romans que envairen aquestes terres', i mentre possiblement el lector pensa en País Valencià, continueu i esmenteu Tàrraco o Sagunt.

—La meua tesi doctoral era d'història

social de la filosofia catalana i, de manera natural, hi englobava el que havia passat a València. Eixe llibre només s'ha venut a Catalunya. Tot i que parla del País Valencià, i que hi és una peça important, a les biblioteques del País Valencià no l'han comprat. El problema són les comunitats autònomes, que en la cultura fan de barrera. Anem al cas contrari: les *Biografies parcials*. Els bibliotecaris ho classifiquen com a 'País Valencià' i els de Catalunya diuen 'no interessa a les biblioteques catalanes'. I queda així. Ja estan prou satisfets amb la idea que tenen dels valencians com el fill babau de la família.

—I com es corregeix aquesta visió empobridora?

—En realitat és fàcil de trencar. Per la pràctica. Per exemple, quan gent amb bona voluntat et convida a fer una conferència i, com que ets valencià, espera que parles d'un tema valencià. A veure,

està molt bé que et tinguen en compte, i de fet els catalans solen deixar espai per a les boletes valenciana, mallorquina i nord-catalana (encara que quan ja tenen una boleta potser no es preocupen de buscar-ne una altra), però quan et conviden com a valencià has de trencar-los els esquemes dient-los 'no, jo parlaré d'un tema català, dels Països Catalans en general o d'un tema privatiu del Principat'.

—Bona.

—Per exemple, quan em conviden a parlar d'un filòsof, no en trie un de valencià, trie Joan Crexells. S'enduen la sorpresa i es ressituen. És fàcil trencar-los els esquemes. Si avui es fera una història dels Països Catalans, segur que la batalla d'Almansa l'encarregarien a un valencià. Per què? Per què no el setge de Barcelona? Per què no la batalla d'Almansa a un mallorquí? Estem captius d'eixa mentalitat que cada boleta ha d'ocupar

el seu espai. Però és que, de fet, la barrera no existeix: la cultura catalana ha aconseguit tenir fortalesa i eixir de la cosa minoritària i ja és perfectament normal i assumida. Per tant, s'hi afegeix qui vol. I qui no, no. Per què un valencià no ha de ser especialista en Valentí Almirall? Per què ha de ser només especialista en Teodor Llorente? Si vols estudiar al llarg de la teua vida, Llorente se't queda curt, t'has d'agafar, jo què sé, un Prat de la Riba, persones que tinguen entitat.

—**També trenqueu esquemes perquè escriviu en oriental?**

—Potser sóc l'únic que ho fa. No ho propose com a model a seguir per ningú, però trobe poc normal que eixe model de llengua no siga seguit per un percentatge significatiu. Perquè, en definitiva, escrivim per a tot l'àmbit cultural, per als Països Catalans, que és on tenim els lectors. De fet, hauria de ser minoritari el fet d'escriure donant importància al dialecte.

—**Pot ser que les estructures autonòmiques, o algunes conseqüències de**

l'anomenada batalla de València, la prevenció del Principat a l'hora d'actuar també fora dels seus límits per por de ser acusats d'intervencionistes, frenin algunes coses que ja s'havien assolit?

—Sí, això de la batalla de València induïda, que va ser tan bèstia, va influir en els polítics catalans. Els polítics, dic, que n'era un: Pujol. Va decidir que convenia aquest tancament dins la pròpia frontera, i es va imposar la política de la no intervenció. I va convèncer fins i tot l'àmbit acadèmic. Hi hagué una retracció molt notòria de l'ús del terme Països Catalans, la recerca d'eufemismes i una certa por de la qüestió de noms. Però tot això de la qüestió de noms en definitiva és banal, pots saltar les barreres amb tota la facilitat del món, com en l'exemple d'abans: aquestes terres, que són les de Tàrraco i les de Sagunt. En fi. És cert que hi ha hagut un temps d'aquesta prevenció, de tancament cap a dins i de treballar soterradament. I això té un perill: Compromís, per exemple, treballa tan soterradament que en alguns moments sembla que ho faça per a l'enemic. Una cosa és la prudència

política, i és lògic no presentar batalles que no pots guanyar, però una altra és disfressar-te tant que acabes adoptant la figura del teu botxí. De tota manera, crec que ara no queda tant això com una sèrie d'inèrcies mentals que no hi ha manera de trencar. Encara que no seria difícil de fer-ho.

—**Una característica que s'agraeix dels vostres retrats és allò que hi poseu entre línies. I l'humor. I algun toc de mala idea.**

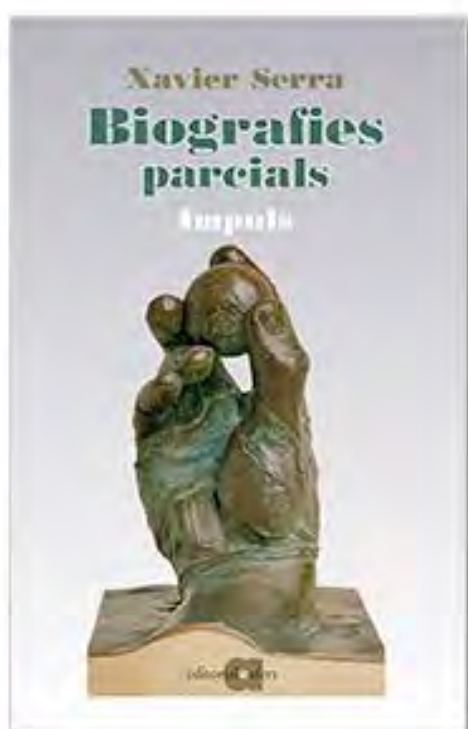
—La literatura ha de tenir un cert sarcasme. Potser també hi ha un component innat, si ho volem, però els meus models literaris...

—**Josep Pla, clarament?**

—Pla i Fuster. I Josep Maria de Sagarra. I Thomas Bernhard, que es caga en la mare que va parir Àustria. M'he inclinat sempre pels autors càustics, sarcàstics, irònics, mordaços. I si pots retratar l'etapa més negra de l'escolarització franquista amb anècdotes com les de Vicent Olmos, i pots ridiculitzar-la i riure-te'n, ho has d'aprofitar. També hi ha l'altra banda: emocionar sense ser pastós. Aquest és el cas d'Enedina Lloris. Però contar una història emotiva sense que siga tòpica o especialment lacrimògena, sinó de veritat commovedora, és de les coses difícils que es demanen a un escriptor, oi? Que sàpiga fer riure i que sàpiga commoure sense acudir a recursos convencionals.

—**Aconseguíu que sigui una lectura que traspasa el temps i que va més enllà de l'interès que es pugui tenir en els biografats.**

—L'assaig vol fer aflorar la documentació, però l'obsessió és literària i sempre hi ha narració. Cada biografia és un conte. I si no tens personatges interessants, no hi ha escriptura. Un personatge pot ser interessant o perquè és brillant en sentit positiu o perquè és molt fosc en sentit negatiu. També he escrit biografies d'impresentables i m'hi he trobat a gust igual. Fent *Els reaccionaris valencians*, per exemple.

—Abans heu dit que la visió us ha canviat de molt pessimista a pessimista. Sou conscient que amb aquests quatre volums ens torneu un grau força interessant d'autoestima?

—Perquè sí que hi ha hagut gent. És la que treballa. Això em passa, sense buscar-ho, en el primer volum. Una cosa important és que cada volum és ascensional. El primer ja ho era, i eixe pas del pessimisme molt negre al pessimisme només, sense arribar a cap entusiasme, però, el vaig traslladar a l'ordenació dels personatges, de manera que si lliges cada volum en ordre veus que hi ha la cerca d'un cert clímax. El darrer acaba amb Vicent Partal que, amb aquells viatges, és absolutament fabulós!

—De Bétera al món.

—I acaba amb un èxit brutal d'un mitjà electrònic que passa la mà per la cara als grans diaris (bé, 'grans': als mediocres diaris) en paper que es feien a l'estat. Hi ha una dosi important d'entusiasme en eixa història. El primer volum començava amb Josep Lozano, que és un escriptor que guanya un premi i es pensa que podrà viure fent d'escriptor, i acaba amb Manuel Boix, que es troba que fan una exposició Boix-Heras-Armengol i que abans de començar ja han venut tots els quadres. Tornant del viatge diuen: ara què fem? Doncs ara ens casem! I és un final feliç. Per què ho vaig ordenar així? Perquè el meu estat s'havia transformat. I volia que eixe estat arribara també al lector. Què passa? Que el lector no en fa gens de cas, que comença els llibres per on li dóna la gana, tant si és davant un volum o ara que ja té els quatre. Per exemple, per on ha de començar un lector?

—Pel primer?

—No: pot començar pel volum que li done la gana i per la biografia que li done la gana. I després, una vegada ja es puga convèncer que allò li interessa, aleshores sí que hauria de fer la lectura cronològica. Perquè, si no, es perd la part de context històric. La història del país no la veus si no la lliges ordenadament...

—En algun moment parreu d'una visió antipetulant de la història.

—La història petulant seria tenir en compte només els fets polítics i perdre de vista tot allò relacionat amb la societat. No em referesc a fer la història dels fets quotidians o la del cafè, sinó a fixar-te en totes aquelles coses que en realitat ens omplen la vida. Un exemple concret: per a la història del País Valencià, és decisiva l'aparició de la revista *Gorg*, que és una cosa que no crida l'atenció però que va ser un intent de trencar la barrera de la censura.

—Feu història en biografies. I les reivindiqueu, com en un avís, parcials.

—Tot hi és parcial. Em centre en un aspecte. És parcial perquè encara eren vius, i per tant podien fer moltes coses encara. Algun, fins i tot, pot fer com Jordi Pujol, que deia: 'Encara puc cagar la meua biografia.' Eixe aspecte és el més evident. Després, parcials també per la tria, és clar. Jo crec que és una bona tria. No és l'única. I és descaradament parcial, també, pel to irreverent, si ho voleu. I perquè a mi m'interessen les coses que m'interessen a mi.

—Quan escriviu, aneu a la cosa material, als fets. Però també n'hi ha que semblen un misteri: tanta gent tan jove que, en un context advers, decidí d'apuntar-se als cursos de valencià per correspondència. Si mai hagués d'esmentar un miracle, crec que seria aquest.

—Sempre hi ha individualitats que tendeixen a ser inconformismes, a fugir de la uniformització. En el nostre cas, a l'hora d'eixir del borreguisme, la proposta cultural que ha funcionat és la catalana. Es pot haver perdut molt de temps en la batalla política, però la cultura s'ha imposat. Hem tingut moments molt fotuts i no hem parat de sumar gent, sobretot en l'àmbit de la cultura. Sobretot.

—Acabareu essent optimista.

—[Riu] És veritat que passen coses ríssimes...

Les comunitats autònomes, en la cultura, fan de barrera

Una cosa és la prudència política, i és lògic no presentar batalles que no pots guanyar, però una altra és disfressar-te tant que acabes adoptant la figura del teu botxí

El procés d'independència reactiva el catalanisme a Catalunya Nord

País La diplomàcia espanyola ha provat d'aturar el suport institucional creixent però no se n'ha sortit

PERE MARTÍ

Una de les conseqüències més clares del procés d'independència ha estat la mobilització de solidaritat i de suport que ha generat a Catalunya Nord. Des de la custòdia secreta de les urnes per al referèndum del primer d'octubre i el pas dels membres del govern per Pesillà de la Ribera abans d'emprendre el camí cap a l'exili, ara fa poc més d'un any, fins a les mobilitzacions de la Diada que es faran avui a Perpinyà, Catalunya Nord ha tornat a aparèixer amb força al mapa polític dels Països Catalans. L'eix de la mobilització ha estat la denúncia de la repressió i el suport als presos polítics, que ha anat més enllà dels cercles polítics tradicionals

del catalanisme i ha superat la frontera dels partits.

La prova d'aquest ressorgiment ha estat la inquietud de les autoritats espanyoles, que han provat d'aturar-lo de manera barroera i, fins i tot, contraproductiva. La visita del president Quim Torra al batlle de Perpinyà, Jean-Marc Pujol, a final d'agost, va disparar les alarmes. Una visita que va servir per a normalitzar les relacions institucionals i durant la qual Pujol va signar el manifest de suport als presos polítics i exiliats impulsat pels batlles de Catalunya Nord. Pujol era el signant número cent i va signar amb un llaç groc a la solapa. L'acte va motivar una carta irada de l'ambaixador espanyol a França al batlle de Perpinyà recriminant-li que hagués rebut el president de la Generalitat i li hagués

Catalunya Nord ha tornat a aparèixer amb força al mapa polític dels Països Catalans. P.C.

Aquests darrers mesos també hi ha hagut gests significatius de polítics no identificats amb el catalanisme. P.C.

lliurat la medalla d'or de la ciutat perquè era una figura 'anticonstitucional'. Pujol es va quedar 'molt sorprès i molt xocat' per la carta i va respondre a l'ambaixador que Torra era un president 'elegit democràticament'. Qualificava la carta d'ingerència i es demanava: 'Des de quan els càrrecs electes territorials hem de justificar-nos davant Espanya?' Tot això, una persona que no pertany a cap partit polític nacionalista dels que hi ha implantats a Catalunya Nord, sinó que milita a la Unió per un Moviment Popular (UPM), que agrupa la dreta francesa.

Però més enllà de la visita institucional de Torra a Perpinyà, aquests darrers mesos també hi ha hagut gests significatius de polítics no identificats amb el catalanisme, que militen a les files socialistes o comunistes, o en el moviment La Repú-

Fins i tot, hi ha socialistes de fora de Catalunya Nord, com la presidenta de la regió d'Occitània, Carole Delgà, que s'han solidaritzat amb Catalunya

blica en Marxa del centrista d'Emmanuel Macron. És el cas de la diputada Laurent Gayte, que va escriure al ministre d'Afers Estrangers francès, Jean-Yves LeDrian, per denunciar 'el silenci escruixidor' del govern sobre els successos a Catalunya i proposava que l'estat francès fes de mediador entre Catalunya i Espanya. Una de les coses més interessants de la pregunta de la diputada del partit de Macron és que remarcava que el referèndum no era autoritzat però s'havia fet sense violència, desmentint el relat que fan de l'1-O la justícia i el govern espanyols. Uns dies abans, la presidenta del Consell del Departament dels Pirineus Orientals, la socialista Hermeline Malherbe, havia fet una crida als càrrecs electes nord-catalans a mobilitzar-se per la democràcia al sud de Catalunya. Molt crítica

amb l'orientació que havia pres el conflicte, la socialista va fer-los una apel·lació oficial a 'unir i oferir la seva força' per exigir la fi de la 'violència policíaca', l'alliberament dels dirigents polítics empresonats i exiliats i la represa del diàleg entre Madrid i Barcelona. Pocs dies després, de la façana del departament penjava una pancarta amb el lema 'Pel respecte de les llibertats i els drets fonamentals' escrit en català i en francès. Envoltant la pancarta, dos llaços grocs, un a cada banda. Aquest edifici cèntric, vora el Castellet, és al costat de la Prefectura, la representació de l'estat francès a Catalunya Nord. Una pancarta que no hi és pas, a moltes seus d'institucions catalanes del sud. Fins i tot, hi ha socialistes de fora de Catalunya Nord, com la presidenta de la regió d'Occitània, Carole Delgà, que

Tota aquesta actuació institucional s'ha traduït també al carrer, amb un creixement de les mobilitzacions

s'han solidaritzat amb Catalunya. En un piulet recent, Delgà expressava el suport 'a la mobilització dels electes dels Pirineus Orientals en la defensa de les llibertats fonamentals i de la llibertat d'expressió a Catalunya'.

La clau d'aquestes mobilitzacions la tenen la majoria dels batlles de Catalunya Nord, que van promoure i signar el manifest de suport als presos i exiliats. Presentat el 24 de juliol a Prats de Molló i amb una reacció sense precedents, anava signat per un centenar d'electes que manifestaven la seva solidaritat amb els representants municipals catalans del sud. El text va ser enviat al president de la república francesa, Emmanuel Macron, perquè tingués present que a Catalunya passaven coses a les quals ells no estaven acostumats, segons que va explicar Jean Paul Billés, batlle de Pesillà de la Ribera. Billés subratllava que els signants tenien una ideologia variada i que en cap moment no volien interferir en el procés d'independèn-

cia de Catalunya, sinó que el document tenia l'objectiu de defensar drets bàsics com 'la llibertat d'expressió, de reunió i la separació de poders', i destacava que aquesta era una lluita 'molt important' per als municipis nord-catalans. El batlle de Pesillà la Ribera va reclamar que tot Europa es mostrés unànimement en contra de les vulneracions de drets fonamentals dels catalans per part de l'estat espanyol, perquè no es podien permetre.

Tota aquesta actuació institucional s'ha traduït també al carrer, amb un creixement de les mobilitzacions. A més de la presència de llaços grocs a molts municipis, el passat dimarts 30 d'octubre es va fer un acte de suport als presos polítics i als exiliats. Per als organitzadors, era un repte fer una mobilització entre setmana, però va ser un èxit. La plaça de la Victòria es va omplir d'estelades en un acte en què van participar el president Carles Puigdemont, la presidenta de l'ANC, Elisenda Paluzie, i el repre-

saliat Jordi Pesarrodona. En el seu discurs, Puigdemont va apel·lar als llaços històrics que uneixen 'nord i sud' i va defensar que la República catalana es constituïria 'de baix cap a dalt' amb 'tots els catalans'. A més, va animar a continuar els actes de suport al procés d'independència des del nord. Uns actes que tindran continuïtat avui amb la manifestació i l'acte polític convocats per celebrar la Dia-da de Catalunya Nord.

Per contrarestar aquesta onada de suport social i institucional, l'unionisme espanyol va provar de fer un acte en un hotel de Perpinyà el passat 26 d'octubre. Una entitat pròxima a Ciutadans, Empresaris de Catalunya, va fer una conferència i tan sols hi van assistir vint-i-cinc persones, de les quals vint hi havien arribat amb un minibus del Principat. Deien que l'objectiu era contrarestar la visita del president Quim Torra a Perpinyà i explicar que el procés havia perjudicat l'economia catalana. Però no ho van aconseguir. ■

Un segle de les independències sorgides de la Primera Guerra Mundial

L'Aravot Les decisions posteriors van comportar la reconfiguració total del mapa d'Europa

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Aquest 11 de novembre, es commemora el centenari de l'armistici de la Primera Guerra Mundial, un conflicte bèl·lic que va mobilitzar seixanta-cinc milions de soldats, va causar vint milions de morts i va implicar gran part dels estats d'Europa i del món. Una de les conseqüències del final de la guerra va ser la reconfiguració del mapa europeu, amb el sorgiment de nous estats, l'esfondrament de vells imperis i la modificació de les fronteres, algunes de les quals decidides per la mateixa població en referèndums.

Si al començament de la Gran Guerra el continent europeu es repartia en 26 estats, cent anys després el nombre s'ha gairebé duplicat, amb un total de 47 estats al Consell d'Europa, a més d'altres països àmpliament reconeguts que no hi formen part, com ara Bielorússia, Ciutat del Vaticà o Kossove.

L'esfondrament dels grans imperis

Els canvis posteriors a les fronteres només són comparables al final de la Guerra Freda, que va portar a la creació generalitzada de sistemes democràtics (inestables) i una divisió d'Europa basada en el reconeixement dels drets de les nacionalitats.

El president nord-americà Woodrow Wilson va optar per l'autodeterminació dels pobles i va impulsar la Societat de Nacions amb la voluntat d'assegurar la pau. La majoria de moviments nacionals (com els països bàltics, fi-

nesos, balcànics, caucàsics, txecs, polonesos i eslovacs) van assolir un estat propi en gran part per l'esfondrament dels imperis de les potències centrals –els imperis Austro-hongarès, Otomà i Alemany– i la Revolució Russa.

Molts canvis es van fer de manera arbitrària, per interessos geoestratègics i sense tenir en compte la població. La diversitat ètnica va ser font d'inestabilitat i no va solucionar el problema de les minories nacionals a molts dels nous estats.

Un dels casos més transcendents va ser el de la població alemanya dels Sudets, fins aleshores austríaca i que va passar a formar part del nou estat de Txecoslovàquia. Els pobles que havien ajudat els aliats (Romania, Sèrbia i Txèquia) en van sortir beneficiats, mentre que Hongria va perdre dues tercers parts del territori i la sortida a la mar.

Polònia va sorgir de la descomposició de tres imperis diferents i va recuperar la independència per primera vegada des del 1795. I Àustria va quedar com una petita part d'allò que havia estat, cedint Tirol del Sud a Itàlia, i diverses parts del territori a Polònia, Romania i Iugoslàvia. Només es va mantenir una part germànica, sota expressa prohibició de federar-se amb Alemanya.

El cercle s'estreny sobre Alemanya

Justament, l'Imperi Germànic va ser assenyalat com a principal culpable de la guerra i va haver d'assumir la responsabilitat de la majoria de reparacions. Territorialment, va perdre tot l'imperi colo-

Un soldat mira el camp de batalla des de la trinxera.
WIKIMEDIA COMMONS

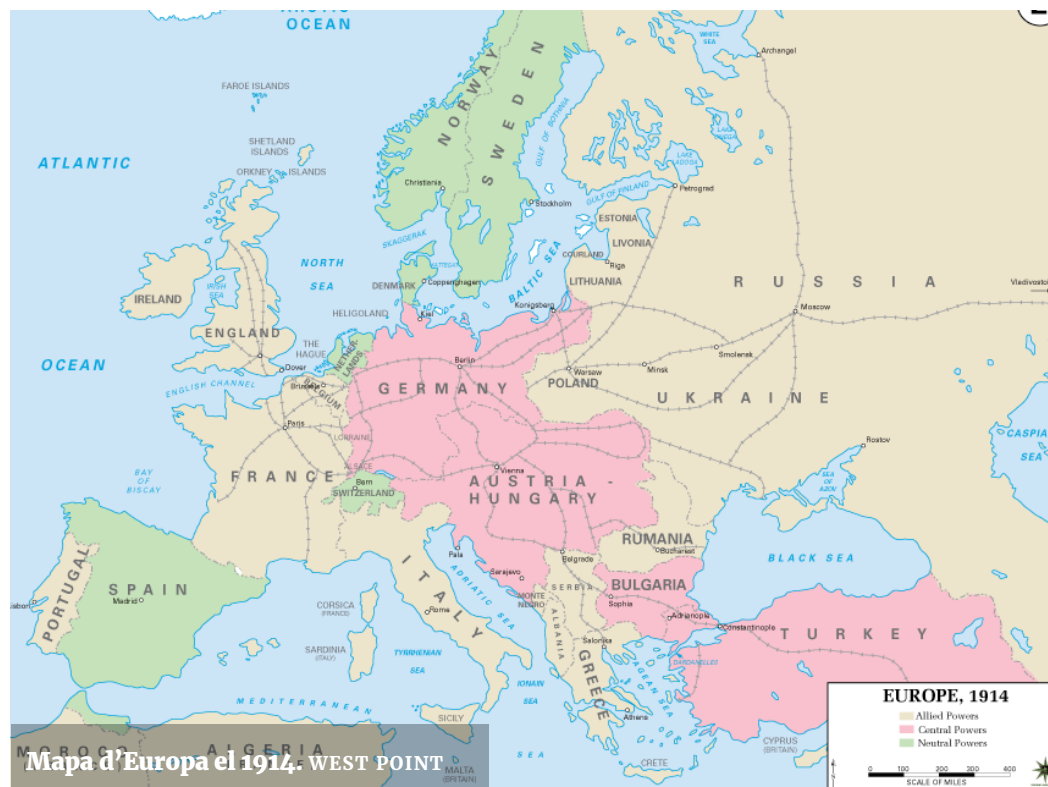
nial, que es van repartir els aliats, i un 13% del territori europeu, de manera que va perdre gran part dels territoris en disputa.

Un dels canvis entre estats més representatius va ser el d'Alsàcia i Lorena, que retornaven a França, després d'haver-les perdudes en la guerra francoprussiana (1870-1871). A més, durant més d'una dècada es va ocupar l'estat de Renània, una de les principals regions industrials, com a seguretat per a França i garantia de les obligacions de reparació. Renània no va ser evacuada fins al juny de 1930, quan va passar a ser una zona desmilitaritzada.

En alguns casos, la decisió es va prendre per motius polítics o econòmics. Però als antics territoris alemanys hi va haver, com a mínim, cinc referèndums. Més tard, se'n va fer un sobre l'estatus de la regió del Saar, una reclamació de França, que l'havia perduda el 1815. Va ser el 13 de gener de 1935, i un 90% dels votants va optar per reunificar-se amb Alemanya. Socialistes i comunistes, principalment, volien mantenir el territori sota l'administració de la Societat de Nacions, arran de l'auge del nazisme, i menys d'un 0,5% va voler unificar-se a França.

L'actual regió de parla alemanya de Bèlgica també va canviar de mans com una compensació de la guerra. Va ser en una votació sense cap mena de control ni garantia de vot secret, però que es va acceptar tot i les fortes crítiques.

A la frontera nord, amb Dinamarca, l'estatus de la regió de Slesvig també es va decidir per referèndum. Es van fer

dues votacions, una a la zona nord, partidària d'incorporar-se a Dinamarca (75%) i una altra a la zona central, on un 80% de la població va decidir de continuar a Alemanya.

A l'est del país, prop de 54.000 alemanys van passar a formar part de Polònia, Danzig es va convertir en una ciutat lliure sota la protecció de la Societat de Nacions i es va deixar incomunicada la Prússia Oriental.

En part d'aquest territori, a les regions d'Allenstein i Marienwerder, es va fer un referèndum sobre la continuïtat a Alemanya o la integració a Polònia. Malgrat haver-hi una majoria polonesa a la regió, una part eren masurians (polonesos luterans). Les pressions alemanyes i la guerra polonès-soviètica (1919-1921) va espantar la població per la possibilitat de ser cridats a files de manera generalitzada, cosa que va

L'actual regió de parla alemanya de Bèlgica també va canviar de mans com una compensació de la guerra

fer que votessin de manera massiva per adherir-se a Alemanya (97% a Allenstein i un 92% de Marienwerder).

Finalment, el 20 de març de 1921, es va fer un referèndum a l'Alta Silèsia, un tram de la frontera polonesa i alemanya, un gran centre industrial, amb un fort moviment autonomista, on un 60% de la població era ètnicament polonesa. En una situació tensa, d'aixecaments i enfrontaments, una majoria (59,4%) va votar per la continuïtat a Alemanya, però en alguns districtes es va votar majoritàriament en favor de Polònia. Això va portar a una partició del territori, amb dos terços per a Alemanya i un terç per a Polònia (amb el 80% de la indústria pesant de la regió).

Les independències i votacions entre els aliats

Malgrat que la majoria de canvis van ser conseqüència

Mapa d'Europa després de la Gran Guerra. FLUTEFLUTE

del repartiment dels territoris de les potències centrals, la situació també va comportar alguns canvis fronterers als països vencedors.

L'illa d'Islàndia es va convertir en un regne independent, amb una unió dinàstica amb Dinamarca, després d'un referèndum el 19 d'octubre de 1918. En aquell mateix període, tenia lloc un procés d'independència a Irlanda que portaria al reconeixement del país el 1922, malgrat continuar sota la Commonwealth i amb Irlanda del Nord sota sobirania britànica.

Finalment, a Luxemburg es va fer un referèndum sobre la forma d'estat, entre monarquia o república. La majoria va decidir de mantenir la gran duquessa Charlotte com a cap d'estat (78%), reforçant la seva independència. També es va votar una unió econòmica amb França, enfront una possible unió amb Bèlgica,

però al final es va establir una Unió Econòmica Bèlgica-Luxemburg (UEBL). Fins a la introducció de l'euro, el franc belga i el franc luxemburguès tenien la mateixa paritat.

Les fronteres es mouen per la voluntat popular

Com hem vist, alguns canvis fronterers sí que els va decidir la població, amb gairebé una desena de referèndums, entre els quals hi ha el de la regió de Caríntia, de majoria eslovena però fortament vinculada al territori austríac. Havien de decidir entre ser un estat federal de la nova República austríaca o passar al Regne de Iugoslàvia. La regió es va dividir en dues zones, una de majoria eslovena (70%), on primer es va fer el referèndum, i una zona de majoria alemanya.

El referèndum es va fer el 10 d'octubre de 1920, amb una campanya austríaca

Alguns canvis fronterers sí que els va decidir la població, amb gairebé una desena de referèndums

que remarcava els beneficis econòmics, en contraposició a una situació de caos a Iugoslàvia, el sentiment d'unitat d'eslovens i alemanys de Caríntia i la promesa de situar l'eslovè al mateix nivell que l'alemany.

Per l'altre cantó, la campanya es va centrar gairebé tota en la consciència nacional eslovena, amb una retòrica antialemanya. Finalment, un 59,1% de ciutats va votar de continuar a Àustria, sense veure's la necessitat de consultar a la zona de majoria alemanya.

També es va decidir per vot popular l'estatus de la ciutat de Sopron-Ödenburg, actualment part d'Hongria, en un referèndum fet entre el 14 i el 16 de desembre de 1921. Amb un 65% dels vots, van decidir de mantenir-se a Hongria i conservar l'alemany també com la llengua oficial. La regió de Burgenland va passar a ser un dels estats austríacs.

La creació de Turquia

A l'Imperi Otomà, una part més desconeguda del conflicte, l'acord Sykes-Picot de 1916 va repartir el territori segons zones d'influència francesa i britànica: per als francesos, Síria i el Líban; i per als anglesos, una administració directa de Palestina i monarquies aliades a l'Irac, Transjordània i l'Aràbia Saudita.

Va ser el Tractat de Sevres, del 10 d'agost de 1920, que va dur a un gran conflicte. Amb la intervenció del president Woodrow Wilson, es va crear un estat armeni, que s'afegia a la República Democràtica d'Armènia –juntament, s'havien creat les repúbliques de l'Azerbaitjan i Geòrgia–,

La Primera Guerra Mundial i els conflictes posteriors van remodelar totalment Europa

nascuda de les cendres de l'Imperi Rus. Alhora, es va formar un estat autònom del Kurdistan, i la part europea i la regió d'Esmirna havien de passar a Grècia.

El tractat va ser acceptat pel govern otomà, però va fer que els nacionalistes turcs s'aixequessin en protesta, amb Kemal Atatürk al capdavant. Començava la guerra de la independència turca, enfront d'armenis i grecs, la qual va comportar la renegociació de les condicions amb els aliats i l'establiment de la República de Turquia el 29 d'octubre de 1923.

A conseqüència d'aquests fets, també hi va haver l'intercanvi d'uns dos milions de grecs d'Anatòlia i turcs de Grècia, que van ser expulsats mútuament dels seus territoris.

La Revolució Russa

D'on van sorgir més estats va ser de l'Imperi Rus: Finlàndia, Bielorússia, Estònia, Letònia, Lituània, Armènia,

Azerbaitjan, Geòrgia i, parcialment, Ucraïna. Cal assenyalar que, posteriorment, gran part d'aquests territoris van tornar sota control rus amb l'URSS.

El primer a declarar la independència va ser Finlàndia, el 6 de desembre de 1917, considerant que ja no existia cap base legal perquè estaven units per una unió dinàstica. El 15 de novembre de 1917, els bolxevics ja havien declarat el dret general d'autodeterminació, i el mateix parlament finès va assumir tots els poders. El 22 de desembre, el màxim òrgan soviètic va reconèixer la independència de Finlàndia.

Més complicat ho van tenir els països bàltics, que en un primer moment estaven ocupats pels alemanys. Posteriorment, tant Letònia com Estònia van haver de mantenir la independència en una guerra contra els soviètics, amb l'ajuda del Regne Unit i l'Exèrcit Blanc, que va portar finalment al reconeixement

amb els Tractats de Riga i de Tartu, respectivament.

Pel que fa a Lituània, durant la guerra poloneso-soviètica, els polonesos van capturar la capital lituana, Vílnius, de les mans soviètiques, de manera que la ciutat va ser incorporada a Polònia i es van trencar les relacions fins al 1938.

La Primera Guerra Mundial i els conflictes posteriors van remodelar totalment Europa. En gran part, pels interessos dels aliats, que van portar a decisions arbitràries que encara es mantenen avui s'han normalitzat. Però també unes quantes vegades, per l'autodeterminació i la voluntat dels pobles, quan es va començar a imposar que les nacions tenien dret de decidir.

Ara fa un segle, van caure grans imperis, van sorgir noves nacions a l'escenari internacional i es va demostrar que els estats no eren, ni de bon tros, immutables. ■

Escolà, Sabater, Alamany i Nuet en la presentació de Sobiranistes al Centre Cívic Casa Golferichs. A.B.

L'esquerra sobiranista dels comuns s'eixampla al món local

Municipals Les tesis d'Elisenda Alamany i Joan Josep Nuet són compartides en alguns municipis, on els comuns preparen candidatures més enllà de l'espai de Catalunya en Comú

ARNAU LLEONART

El dia que Elisenda Alamany i Joan Josep Nuet van presentar Sobiranistes, la plataforma de Catalunya en Comú crítica amb el rumb del partit, entre el públic assistent hi havia tres figures del món local considerades referents per haver encapçalat projectes sobiranistes i d'esquerrres guanyadors: el batlle de Cerdanyola del Vallès, Car-

les Escolà; l'ex-batllessa de Badalona, Dolors Sabater; i l'ex-batlle de Sentmenat, Marc Verneda. El 2015, tots tres van assolir la batllia de la mà de confluències d'esquerres i sobiranistes, encara que els dos darrers van ser apartats per mocions de censura.

Els moviments tectònics a l'espai més sobiranista de Catalunya en Comú no afecten únicament el partit en l'àmbit nacional, sinó que hi ha uns quants municipis

Els moviments tectònics a l'espai més sobiranista de Catalunya en Comú no afecten únicament el partit en l'àmbit nacional

on els càrrecs locals que segueixen les tesis d'Alamany es van desmarcant del calendari oficial per conformar candidatures i construir aliances amb altres partits. Pocs dies abans de la presentació de Sobiranistes, es van presentar Guanyem Girona, impulsat per la CUP, MES i el sector sobiranista dels comuns, i Guanyem Cerdanyola, una proposta política en què EUiA s'afegeix a la candidatura de la CUP i el partit local Com-

Elisenda Alamany, a la presentació de Sobiranistes, corrent dels comuns. ÒSCAR GIL

promís per Cerdanyola que ja va portar Escolà a la batllia. A Argentona, els partits que ara governen treballen amb una línia similar i ICV opta per confluïr amb la CUP i ERC, i a Sentmenat repetiran l'acord d'EUiA, Podem i Procés Constituent. 'L'opció per a les municipals, com en l'àmbit nacional, és anar cap a aquesta mena d'aliances amb un projecte sobiranista i progressista', expliquen fonts de Sobiranistes.

Per part de Catalunya en Comú, però, minimitzen la influència que pugui tenir Sobiranistes i diuen que hi ha altres corrents, com el de Comuns federalistes, que tenen més militants. A banda, resten importància a la possibilitat que en alguns municipis es puguin fer aliances amb actors més enllà dels

que conformen Catalunya en Comú. 'Les municipals no són igual que unes autonòmiques o espanyoles, hi ha moltes realitats diferents', diuen fonts del partit.

Un paraigua supramunicipal propi

L'Àrea Metropolitana de Barcelona, els consells comarcals i les diputacions són institucions polítiques per sobre els municipis en què els representants s'elegeixen de manera indirecta. És a dir, els ciutadans no els voten directament, sinó que són assignats en funció dels resultats als ajuntaments. Per aquest motiu, les candidatures locals tendeixen a agrupar-se segons el principal partit que les integra. Decidir quin partit supramunicipal representa cada candidatura

Per part de Catalunya en Comú, però, minimitzen la influència que pugui tenir Sobiranistes i diuen que hi ha altres corrents

és un dels grans maldecaps quan es conformen acords de diferents forces.

El 2015, moltes de confluències d'esquerres, com Barcelona en Comú, es van aplegar sota la marca d'ICV: Entesa. I unes altres, com Guanyem Badalona, sota la de la CUP: Poble Actiu. De cara al 2019, però, la situació pot ser diferent. Segons que han explicat a VilaWeb fonts de diverses confluències locals, hi ha converses per a construir una nova plataforma supramunicipal que superi Poble Actiu i Entesa per a englobar les confluències d'esquerres i sobiranistes. Aquesta marca també faria de paraigua per a confluències locals com Decidim Ripolllet, Alternativa d'Esquerres per Badia i Sant Adrià en Comú.

7DIES

{ La selecció de la setmana { 5-9 de novembre

Divendres 9.

Arnaldo Otegi: 'Vaig perdre la mare a la presó, i tot això no tornarà'

ALBERT SALAMÉ

Dimecres 7.

Pérez Royo i Losada: 'Ciutadans pot anar més enllà que Vox'

ELISABETH MAGRE

Dijous 8

Montserrat Comas: 'No es pot dir en cap cas que la sentència ja sigui escrita i que serà condemnatòria'

ALBERT SALAMÉ

ARNALDO OTEGI

‘Vaig perdre la mare a la presó, i tot això no tornarà’

Entrevista al dirigent basc, a qui el TEDH li ha reconegut que no va tenir un judici just en el cas que el va portar a la presó

ALBERT SALAMÉ

JOSEP REXACH FUMANYA

Arnaldo Otegi va aconseguir dimarts una victòria moral i jurídica contra l'estat espanyol que valida el seu relat en el judici del cas Bateragune. Diu que ningú no li tornarà els sis anys i mig de presó –va perdre la mare mentre era tancat–, però assegura que està satisfet perquè, políticament, l'estat espanyol ha quedat

desacreditat a ulls d'Europa. Hem parlat amb ell per telèfon perquè ens expliqui com ha encaixat la sentència, què hi ha trobat a faltar i quins paral·lelismes veu amb el cas dels presos polítics catalans.

—Com vau conèixer la sentència?

—El tribunal havia anunciat que a les deu del matí la faria pública. Es va en-

darrerir una mica i va ser concretament Arkaitz Rodríguez, secretari general de Sortu, qui em va trucar a les 10.20 per dir-me que el tribunal ens havia donat la raó. Jo era a l'hotel i immediatament em van començar a arribar missatges de tot arreu, que el tribunal havia dictaminat a favor nostre i que, per tant, el nostre relat havia estat confirmat i

Encara creuen que a Espanya ningú no pot dir-li res, al món

La cosa més satisfactòria és que l'estat espanyol hagi quedat desacreditat i s'hagi demostrat que la nostra tesi era la verídica

quedava clar qui havia mentit i qui havia dit la veritat.

—**Què se sent? Felicitat, alleujament...?**

—Sobretot, satisfacció. I molta felicitat, en el sentit que és una mena de justícia política i de justícia poètica. Perquè arriba molt tard, però la qüestió substancial és que el relat que s'ha construït durant deu anys sobre la nostra activitat política i sobre les nostres figures és un relat que decau. I per una altra banda, és una sentència que qüestiona i deixa en mal lloc la judicatura espanyola. És una més de les sentències que posen en dubte la independència del poder judicial a l'estat espanyol. Això és una satisfacció enorme. Sempre tenint en compte que hi ha coses que no podem recuperar perquè hem passat sis anys i mig a la presó. Entre més coses, jo vaig perdre la mare estant a la presó. I tot això no tornarà. Però insisteixo en una tesi: vam fer tot això per portar una part de la pau al nostre país. Perquè l'altra part l'ha de portar l'estat espanyol i no té vocació de fer-ho. I considerem bo el sacrifici de la presó si això ha servit perquè el nostre país visqui en una situació millor.

—**El fet més dur, suposo, és haver perdut sis anys de la vostra vida. Això es pot reparar d'alguna manera?**

—Això ja no es pot reparar. Si t'han robat sis anys i mig de la teva vida, t'han tingut tancat i això ja no es pot desfer. Podria tenir alguna mena de compensació econòmica, però no ens l'han concedida. Però de la reparació en termes polítics, la cosa més satisfactòria és que l'estat espanyol hagi quedat desacreditat i s'hagi demostrat que la nostra tesi era la verídica. I que a nosaltres ens van muntar una operació policíaca i judicial que només tenia un objectiu: que l'esquerra independentista basca no pogués fer el trànsit d'una estratègia determinada cap a una estratègia de caràcter democràtic i pacífic. I aquesta és la gran victòria.

—**La vostra serenor contrasta amb l'aparent sentiment de ràbia que podrieu sentir, ara que hi ha hagut una**

sentència que desacredita la vostra sentència de presó. No en teniu, o n'heu tinguda, de ràbia?

—Ja fa temps que vaig decidir que la ràbia i l'odi no conduïen a una vida millor i que no feien sinó destruir les vides de la gent. I sempre em mantinc en aquesta posició. A més, els qui estem en la direcció política, és recomanable que mantinguem una posició serena. Per això deia, en la compareixença al Parlament Europeu, que no pensem recrear-nos-hi, ni apujar el to ni generar crispació, però sí que diem una cosa amb radicalitat democràtica a l'estat espanyol: Teniu dues possibilitats per a mantenir unit l'estat. Una és la persuasió democràtica i una altra és la força. Per tant, deixeu de fer servir la força. Desgraciadament, no tenim cap esperança que ho facin. En el cas català i el basc, és molt clar que ells només entenen que és amb la força que poden mantenir unit aquest estat. I nosaltres els demanem que la sentència també els serveixi per a fer aquesta reflexió. Probablement no la tenen en compte i continuen pensant que Europa no és ningú per a dir a la gran Espanya, per favor, què ha de fer. I aquests jutges que s'han erigit en una missió històrica, que és defensar la unitat d'Espanya perquè consideren que la resta dels agents de l'estat no ho fan, probablement no faran la reflexió. Però els diem una cosa: ni aturaran els processos d'autodeterminació i d'alliberament a la península Ibèrica de les nacions sense estat, ni podran mantenir posicions jurídiques que no siguin revisades per tribunals a Europa. De manera que ells sabran què fan.

—**La interlocutòria d'Estrasburg reconeix que Espanya va cometre irregularitats, i diu que el sol fet de reconèixer-ho ja és suficient. Us satisfà?**

—[Riures.] Bé, aquesta és una manera de veure-ho. És clar que tenen el dret legítim, però que a un el tinguin sis anys i mig a la presó i que el tribunal reconegui que va ser per una sentència injusta perquè el tribunal no havia estat imparcial i considerar que donar-te

Jo vaig perdre la meva mare estant a la presó. I tot això no tornarà

ALBERT SALAMÉ

la raó és recompensa suficient, doncs, home, em sembla un argument pelegri. Però en fi, aquesta és la decisió que han adoptat i no s'hi pot fer res.

—Quina sentència imaginàveu?

—Jo imaginava que, com a mínim, hi hauria algun mena de sanció a l'estat espanyol. Però el tribunal ha determinat això i ens considerem satisfets, perquè en l'àmbit polític pensem que ens dóna la raó, ens rehabilita i deixa clar què fèiem quan vam ser detinguts i deixa molt clar què volia l'estat: que no hi hagués cap estratègia democràtica al País Basc.

—La sentència també us deixa marge perquè recorreu contra els deu anys d'inhabilitació. Ho fareu?

—Sí, probablement, ho farem perquè és d'obligat compliment. Jo crec que la sentència que em van imposar hauria de decaure en la seva totalitat. Però veurem com estudien aquest cas els advocats. Cal tenir en compte que la sentència no és ferma perquè encara hi pot haver

recurs del govern espanyol. No sabem si ho farà, però si ho fes, hauria de ser a la Gran Sala, i la Gran Sala només admet recursos de manera molt extraordinària. En el cas de la imparcialitat, és una cosa molt treballada d'aquest tribunal, i no hi tindria res a fer. A més, és una sentència dictada per unanimitat, inclosa la jutgessa espanyola. Una vegada la sentència sigui ferma, tindrem l'oportunitat d'habilitar un recurs de revisió a la sala segona del Suprem per a revisar la inhabilitació.

—I demanareu cap compensació econòmica?

—Em sembla que això ja no és possible.

—I per què no la vau demanar al principi? Per un motiu estratègic?

—No. No vam estar pendents de la manera com es formulava el recurs i, probablement, es va estimar que no calia o que seria d'obligat compliment del tribunal. No ho sé. Però no era pas una decisió determinada.

—D'alguna manera, el vostre procés i el dels polítics catalans forma part de la mateixa estratègia, la de mantenir la unitat territorial. Quines semblances observeu entre el vostre procés judicial i la instrucció i la presó preventiva dels presos polítics catalans?

—Al final, l'anàlisi que faig és la següent: l'estat espanyol és en una clara deriva autoritària. Havia construït una armadura jurídica i política per a fer front a la violència armada d'ETA. I això l'ha portat a cometre autèntiques barbaritats jurídiques i a construir una legislació a mida. Quan ETA desapareix, tenen un problema, i ara fan una mena d'aggiornamento, d'actualització d'aquesta mateixa jurisprudència, d'aquesta mateixa carcassa jurídica, per a enfrontar-se a processos pacífics i democràtics com pot ser el català. Ara fan servir altres paraules, com rebel·lió i sedició, que és igual que 'subvertir l'ordre constitucional', i parlen d'un estat major que ho dirigeix tot. També ho van dir de nosaltres.

—Amb aquest retrat que feu, veieu probable que s'obri un període de reflexió a la judicatura espanyola, o cal superar alguna generació més?

—No tinc gaire esperança que això passi, perquè la judicatura espanyola s'ha assignat una missió històrica que no li correspon. A més, la nostra experiència amb els estaments de l'estat ens diu que, normalment, la seva actitud no és pas de reflexionar sinó la contrària, de reaccionar de manera irada. Encara pensen que ningú del món no pot dir-li res, a Espanya. Ho encaixen molt malament, això. Però imagino que deu haver-hi sectors que s'adonen que per aquest camí no van enlloc. No solament amb nosaltres. El president Puigdemont els ha guanyat a Alemanya; a Bèlgica, hi ha el cas Valtònyc... Hi ha una part de la judicatura europea que considera que els arguments i les construccions jurídiques que fa l'estat espanyol no se sostenen. El descrèdit a la judicatura europea és absolut, per molt que el senyor Grande-Marlaska insisteixi a dir el contrari.

Quan un es passeja per Europa i parla en privat amb jutges i responsables polítics importants d'Europa, sap què pensen de debò de la judicatura.

—Us vau reunir amb Carles Puigdemont. Tenia cap objectiu, la trobada?

—Ens vam reunir dimecres. Va anar molt bé i també vam poder celebrar la notícia. Fa temps que mantinc una línia directa amb el president i amb tota la classe política catalana. Bàsicament, vam posar sobre la taula les nostres respectives anàlisis de les coses que passen a l'estat espanyol, en les quals coincidim força. Jo sóc de la tesi que aquesta és una partida que cal jugar junts, catalans, bascs i gallecs, i si és possible, republicans i antifeixistes espanyols. És bo sumar i aprofitar les conjuntures de judicis i sentències i també les electorals per fer exercicis de suma. A més, li vaig portar la solidaritat de l'independentisme basc, recordant aquelles paraules de José Antonio Aguirre que nosaltres sempre estarem amb Catalunya, i en això no tenim cap dubte. Nosaltres no som equidistants entre el govern espanyol i l'independentisme català.

—Aquests últims mesos, hi ha hagut diversos signes clars de divisió en l'independentisme català. És normal, després de moments tan calents, o és la crítica permanent que s'ha de fer als partits?

—En processos d'aquesta mena, s'ha d'observar amb certa naturalitat que hi hagi diferències, per molt que a la gent li pesi. Que hi hagi contradiccions, que uns pensin que el millor camí és aquest i uns altres que aquell altre... Fins aquí comparteixo que forma part de l'ordre natural de les coses. Jo no sóc ningú per a dir als polítics catalans què han de fer, però sí que els dic que sense unitat no és possible construir un procés eficaç. I la unitat ha de formar part d'aquesta estratègia. No entro a dir qui té més raó i qui en té menys, ni quina és l'estratègia adequada, però allò que facin ho han de fer plegats a Catalunya, i a l'estat espanyol, conjuntament amb bascs i gallecs. Perquè com més units estem, més forts serem. ■

Ja fa temps que vaig decidir que la ràbia i l'odi no menaven a una vida millor

Aquesta és una partida que cal jugar junts, catalans, bascs i gallecs, i si és possible, republicans i antifeixistes espanyols

MONTSERRAT COMAS

‘No es pot dir en cap cas que la sentència ja sigui escrita i que serà condemnatòria’

Entrevista a la portaveu a Catalunya de l'associació Jutgesses i Jutges per la Democràcia

ALBERT SALAMÉ

ROGER GRAELLS FONT

Montserrat Comas (Barcelona, 1953) és la portaveu a Catalunya de l'associació de magistrats Jutgesses i Jutges per la Democràcia. Com a magistrada, ha exercit molts anys a l'Audiència de Barcelona i va presidir el tribunal del cas Palau. Abans havia estat també, a proposta del PSOE, vocal del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), l'òrgan de govern de la justícia espanyola. El 2014 va signar un

manifest favorable al dret de decidir que defensava que en el marc constitucional actual és possible de fer un referèndum.

La sentència del Suprem sobre les hipoteques i el judici als presos polítics i la resta de dirigents independentistes encausats són dos dels principals temes d'aquesta entrevista. Especialment, l'acusació de sedició pels fets del 20-S. Però també parlem de la politització de la justícia i de la falta d'independència

de la cúpula judicial espanyola. Comas defensa acèrrimament la independència dels jutges, però reconeix que la imatge que es dona sovint és la contrària i que la politització de la cúpula judicial espanyola és un problema per a la credibilitat de la justícia.

—La decisió del Suprem sobre l'impost de les hipoteques ha suscitat una gran controvèrsia. Com la valoreu?

El canvi de criteri introdueix una gran inseguretat i una desconfiança lògica dels ciutadans envers la justícia

Totes les associacions de jutges i fiscals diem que cal millorar la independència judicial

—És una decisió sense precedents al Tribunal Suprem. El magistrat Díez-Picazo, per llei, pot abocar al ple els temes que consideri, però sempre abans de dictar-se la sentència. No hi ha precedents de revisió del criteri d'una sentència ferma. El canvi de criteri introdueix una gran inseguretat i una desconfiança lògica dels ciutadans envers la justícia. També desprestigia enormement el Suprem. La sentència de fa tres setmanes era sòlida i amb arguments importants, però de moment no sabem quins arguments justifiquen el canvi de criteri.

—Hi ha hagut pressions de la banca?

—La cosa certa és que ens assabentem de la decisió de revisar-la al ple per una nota de premsa, que és un mecanisme insòlit. És molt estranya la motivació, que no era jurídica. Hi deia que es feia per la motivació social i econòmica de la sentència. Això és inusual.

—A priori els jutges actueu d'acord amb la llei, no segons les repercussions socials i econòmiques de les vostres decisions.

—No, efectivament: la justícia i nosaltres en la nostra feina diària decidim d'acord amb la interpretació de les normes, sense tenir en compte precisament repercussions d'oportunitat política ni de caràcter econòmic. Ens hem d'ajustar a la legalitat. Per aquesta gestió tan equivocada d'aquestes tres setmanes, Jutgesses i Jutges per la Democràcia hem demanat la dimissió de Díez-Picazo, que és el màxim responsable d'aquesta gestió deficient, i del president del Suprem i del CGPJ, Carlos Lesmes, per haver avalat la decisió del magistrat Díez-Picazo.

—Pedro Sánchez acaba d'anunciar que l'executiu regularà per decret que l'impost el pagui la banca. És una desautorització al Suprem?

—No és cap desautorització. El govern ha assumit unes competències en un moment de crisi del Suprem mateix, arran de l'existència de dues interpretacions jurídiques tan diferents en un termini de tres setmanes. El legislatiu sempre és

competent i sobirà per a canviar les lleis i el govern per a canviar els reglaments de la seva competència. Nosaltres, com a associació, vam fer una crida al poder legislatiu perquè protegís els drets dels consumidors i regulés de manera clara i amb seguretat jurídica que d'ara en-davant les entitats bancàries fossin les responsables de pagar aquest impost.

—A l'estat espanyol hi ha un problema greu amb la cúpula judicial?

—Hi ha una desconfiança dels ciutadans respecte de la imatge que dona el Suprem i el Constitucional. Hi ha una àmplia possibilitat de decisions que, si no es motiven molt, poden arribar a ser arbitràries. No hi ajuda gens el fet que sigui el CGPJ qui elegixi els membres del Suprem i que el CGPJ el nomenin al congrés i al senat els partits polítics i que no es faci de manera transparent, perquè es negocien entre les cúpules del PP i del PSOE... Totes les associacions de jutges i fiscals diem que cal millorar la independència judicial. Volem que l'elecció dels dotze magistrats del CGPJ no depengui dels partits, per a evitar la politització i les etiquetes que es penegen als vocals. Que es triïn democràticament en el si de la judicatura, com en la majoria de països de la Unió Europea. Això és el que aconsellen també els informes del GRECO.

—Ara al desembre s'ha de renovar el CGPJ. En podem esperar res?

—No ho sembla. No s'ha mogut fitxa i no hi ha propostes dels grups parlamentaris.

—Parleu d'un problema d'imatge envers els ciutadans. No creieu que la politització i la falta d'independència judicial és un problema real?

—És un problema que en el dia a dia de la judicatura. Ni a Espanya ni a Catalunya no hi ha aquesta imatge perquè cal dir que, tot i els problemes de funcionament i lentitud que té la justícia, tot és pensat perquè els jutges que fem funcionar la justícia dia a dia puguem ser independents. En honor a la veritat, després de trenta anys com a jutgessa, he de dir

La violència és inexistent i no hi ha els supòsits ni els requisits per a mantenir una acusació d'aquesta mena

ALBERT SALAMÉ

que no he tingut mai cap interferència de cap ciutadà, polític ni partit en decisions que he hagut de prendre, algunes d'importància social o mediàtica. Això és un valor a preservar i és bo que els ciutadans ho sàpiguen.

—Els jutges de base potser preserveu la independència. Però la cúpula judicial espanyola... Els jutges del CGPJ, del Suprem i del Constitucional els designen el PP i el PSOE.

—Alguns membres del Constitucional els elegeix el govern, alguns altres el congrés, uns altres el senat, dos membres el CGPJ...

—En resum, fins ara, el PP i el PSOE.

—En resum, efectivament, tots aquests organismes tenen vinculació amb els partits polítics. Un canvi de sistema per a garantir la independència de la cúpula judicial milloraria la credibilitat de la justícia, en la línia del que recomana el GRECO.

—La carta de Lesmes al difunt Juan Antonio Ramírez Sunyer, titular del

jutjat 13 de Barcelona, el repressor de l'independentisme, en què li agraeix haver canviat el rumb de la història d'Espanya, tampoc no hi ajuda.

—Em sembla equivocat que faci una manifestació com aquesta, encara que sigui amic seu. Li hauria pogut escriure com a amic, no com a president del CGPJ. Seria impensable que això ho digués d'un magistrat que va participar en la primera sentència sobre el cas Gürtel, que va condemnar el PP. La independència judicial també té a veure amb l'aparença d'imparcialitat que hem de donar.

—Divendres vam saber els escrits d'acusació contra els presos polítics i els altres dirigents independentistes encausats per l'1-O. Vau dir que l'escrit de la fiscalia era erroni.

—La tesi que s'expressa en aquest escrit d'acusació és pràcticament idèntica a la de l'escrit de la querella de fa un any. Crec que en un any d'instrucció s'hauria pogut resituar aquella tesi, que acusava per rebel·lió i situava el delictes des del 2015. En cap cas, tot això que ha passat a Catalunya, malgrat que hi ha hagut il·le-

galitats i actes il·lícits i desobediències als requeriments del Constitucional, no és res que tingui a veure amb les exigències del tipus penal de la rebel·lió: que hi hagi un aixecament públic i que sigui violent. A l'escrit no s'aclareix quin dia hi va haver aquest aixecament públic i ens estranya que la querella es presentés en diferit, perquè suma 'actes insurreccionals' des del 2015 fins al 2017. Per què l'estat no va actuar abans contra allò que ja consideraven una rebel·lió? O com és que la mateixa querella no es va presentar molt abans? Penso que no es va fer perquè en aquell moment ningú no creia que els fets fossin un delictes de rebel·lió. Ni tampoc hi ha el requisit de la violència. Ni la planificació del full de ruta ni els actes al parlament i al carrer no han estat violents. Ni la resolució unilateral del 27 d'octubre es pot dir que sigui una forma violenta de declarar una independència. La violència és inexistent i no hi ha els supòsits ni els requisits per a mantenir una acusació d'aquesta mena.

—Però l'advocacia de l'estat 'només' acusa per sedició i malversació. Pot

tenir cap efecte en el judici el fet que la rebel·lió no es reculli a l'escrit?

—Com a jurista, considero important per al judici que dues acusacions de caràcter públic no interpretin els fets de la mateixa manera. Que ja no siguin tan sols les defenses que demanaran l'absolució per rebel·lió, a més dels altres delictes. El fet que l'advocacia de l'estat no acusi —i que per tant en demani l'absolució— de rebel·lió, ja introdueix una qüestió important i interessant en el judici.

—Descartem la rebel·lió. Què pensem sobre l'acusació per sedició?

—La sedició ja té una interpretació més possible. En tot cas serà objecte de prova en el judici si la finalitat de la concentració del 20-S pretenia impedir l'acció de la comitiva judicial. Si aquella manifestació sobrepassava el dret i els límits de la llibertat de manifestació o la finalitat era impedir l'escorcoll. El delictes de sedició no exigeix violència, sinó un aixecament tumultuari per a impedir el compliment de les lleis o el compliment d'una resolució judicial. Aquest és el fet essencial sobre el qual pivotarà el judici: si tenim davant el dret de manifestació i protesta o bé una altra cosa, pel fet que hi hagués danys als vehicles de la Guàrdia Civil i que, segons les declaracions dels agents i de la secretària judicial, no poguessin sortir amb garantia de la seva integritat física fins molt tard a la nit. Es decidirà si la finalitat era obstaculitzar i impedir l'escorcoll o no. He de pensar que el Suprem donarà totes les garanties processals, i més sabent que centrarà les mirades internacionals. Els magistrats són conscients que és la primera vegada que la sala segona del Suprem enjudicia per rebel·lió, perquè la sentència contra Tejero i els colpistes del 23-F la va dictar la sala militar. Aquell intent de cop d'estat sí que és un model del delictes de rebel·lió.

—Per les dades que tenim, per les crides al pacifisme, per les facilitats que es van donar a la comitiva judicial i a la Guàrdia Civil, pel documentari de Mediapro en què vam poder veure i sentir com van

ALBERT SALAMÉ

actuar Sànchez i Cuixart... com es pot acusar de sedició?

—Hi ha uns testimonis...

—Són part implicada.

—Els que la fiscalia i l'advocacia de l'estat ja han proposat, que són la secretària judicial i els guàrdies civils que els acompanyaven, que donen una lectura diferent del que va passar. És veritat que hi ha unes imatges molt potents que demostren que els manifestants no van entrar al Departament d'Economia i això els magistrats ho hauran de tenir en compte. Si la finalitat fos d'impedir i obstaculitzar l'escorcoll, haurien pogut esbotzar la porta i entrar. I no ho van fer. També és veritat que hi ha una imatge que perjudica. No perquè sigui responsable de tots els manifestants.

—Quina imatge?

—La del cotxe amb els danys. I aquesta imatge perjudica per una raó. Perquè el sobiranisme ha fet, i continua fent, i és bo que ho continuï fent, bandera de la

seva via pacífica respecte de la manera com es vol aconseguir la independència. I sempre s'ha fet lloança que en manifestacions tan majoritàries com les dels Onze de Setembre, no s'havia trencat ni una paperera. Ni danys ni ferits.

—És xocant que per aquesta imatge dels cotxes es pugui acusar de sedició. En vagues generals es cremen contenidors, es trenquen vidres de botigues. Que en una manifestació hi hagi danys pot ser normal. Quinze anys de presó per dos cotxes danyats...

—No és pel fet dels dos cotxes danyats. En l'escrit d'acusació, tant l'advocacia de l'estat com la fiscalia es fonamenten en els testimonis de la secretària judicial i membres de la Guàrdia Civil.

—Són part implicada.

—Sí. Però són testimonis directes dels fets. El Suprem haurà de valorar-los, com haurà de valorar tots els testimonis que les defenses presentin. Serà un judici llarg.

—Tenen més valor el testimoni de la secretària judicial o els dels guàrdies civils que no la gent que també hi era, que diu que no va haver-hi violència, i que es van fer crides pacífiques? O agents dels Mossos? Que els guàrdies civils, part implicada, acabin criminalitzant una manifestació, és xocant.

—S'ha de dir que les autèntiques proves que serviran al Suprem per a dictar sentència són les que es faran al judici oral on acusadors i defenses poden preguntar i fer notar contradiccions sobre els mateixos fets. No som en la fase de sentència. Les declaracions dels funcionaris públics, per molt que siguin funcionaris que han de preservar la imparcialitat i veritat i no tenen més valor que les que tenen els testimonis directes del mateix fet penal.

—Serà un judici just?

—Ho sabrem quan cada dia puguem veure que sí que es fa un judici amb garanties. I això vol dir que hi hagi igualtat d'armes, és a dir, que tinguin el dret de presentar proves. Que no retallin les intervencions de les parts processals, que s'escolti tothom i que no hi hagi

protestes de les parts processals. Tot això ho podrem constatar. Però sobretot quan llegim la sentència i el tribunal argumenti. Aleshores els ciutadans podran avaluar si s'ha fet un judici just amb una sentència justa.

—Durant la instrucció el jutge Llarena ha creat tot un relat de fets violents a Catalunya. Ja venia de la querella del fiscal Maza, acceptada per alguns dels jutges del tribunal de l'1-O. L'escrit de la fiscalia conté frases literals de les interlocutòries de Larena. El tribunal no arriba al judici amb prejudicis?

—No. Perquè cap dels set magistrats no ha participat en la fase d'instrucció. L'admissió a tràmit de la querella no vol dir que el Suprem accepti a ulls clucs el relat de la querella. Sí que és veritat que les interlocutòries del jutge instructor s'acosten molt a la tesi que manté la fiscalia que la violència que exigeix la rebel·lió no cal que sigui violència física. Perquè són molt conscients que no va haver-n'hi. I en tot aquest procés les manifestacions han estat pacífiques. I les resolucions al parlament, evidentment. Ni hi ha hagut danys als béns mobles o immobles. Tot sabent que

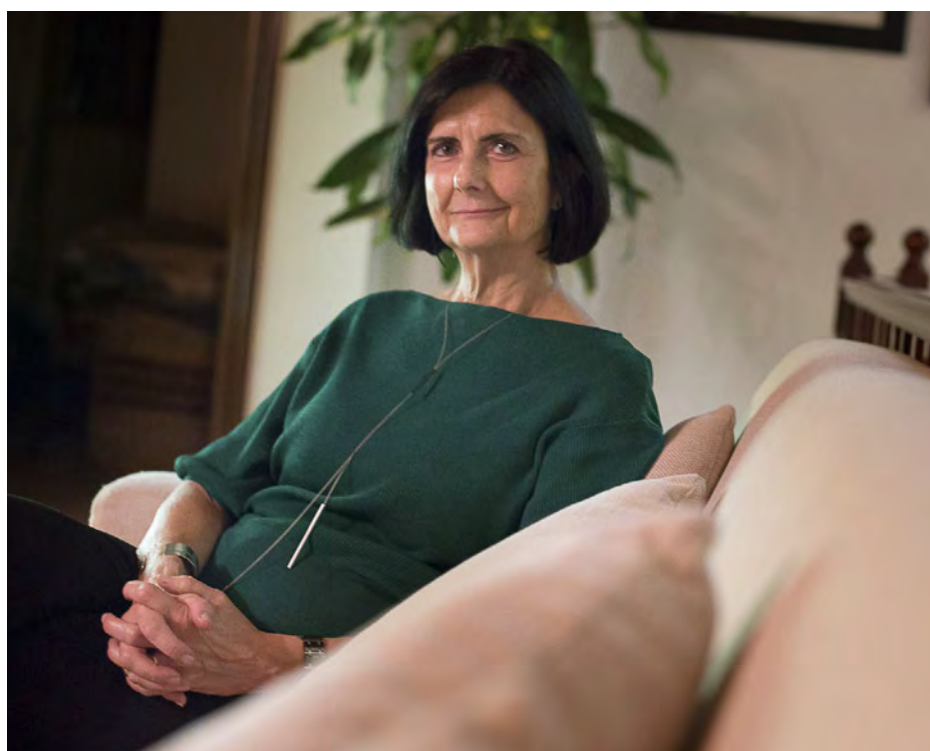
no hi ha violència física, s'ha construït com a possible integració del delictes de rebel·lió que la violència sigui intimidatòria i coercitiva. Això sí que s'expressa en les interlocutòries del jutge Llarena. Fins que no hi hagi fets provats en una sentència, no es pot dir que la justícia ja tingui escrita l'última pàgina d'aquest procés judicial.

—Parlem de la sedició. Si els condemnem per això, pot ser un precedent perillós? La PAH també impedeix desnonaments, que són ordres judicials. També els podran acusar de sedició, ara? No s'obre la porta perquè qualsevol manifestació pacífica pugui acabar amb quinze anys de presó?

—Veurem quina interpretació en fa el Suprem, i quina decisió pren. I quin abast té. En el cas dels afectats per la hipoteca no hi ha hagut denúncies o querelles per delictes de sedició. Crec que en aquest cas s'ha fet aquest pas d'acusar per sedició perquè ens trobem en un context en què un sector molt important de la ciutadania catalana va defensar la independència de manera unilateral. Efectivament, el referèndum, per més que molts ciutadans avaluessin amb la seva presència el dret de vot, cal recordar que no és un referèndum pactat ni legal. La llei del referèndum va ser declarada inconstitucional. És en aquest context, té importància per a l'ordre constitucional tot allò que succeeix el 20-S. I per això té significació i importància política.

—Si acaben condemnant els dirigents independentistes, el cas pot acabar al TEDH?

—No es pot dir en cap cas que la sentència ja hagi estat escrita i que serà condemnatòria. No ho comparteixo en absolut. Però si fos així, les garanties constitucionals a Espanya impliquen justament que si hi ha una sentència condemnatòria del Suprem i es considera injusta, o que ha vulnerat drets fonamentals, els encausats tenen el dret de recórrer al Tribunal Constitucional. I després al TEDH. Justament és una garantia que tanca el sistema perquè forma

ALBERT SALAMÉ

part de l'ordenament jurídic espanyol, que l'última instància sigui justament aquesta.

—Suposem que d'aquí a uns quants anys el Tribunal d'Estrasburg dictamina a favor dels independentistes. L'estat espanyol haurà d'alliberar-los? Penso en la doctrina Parot.

—Bé, és evident que els efectes executius d'una sentència del TEDH impliquen —si les persones són a la presó— la seva llibertat. Sempre he cregut que no són presos polítics. No són presos provisionals per la seva ideologia sinó per uns fets. Per molt que pensem que la interpretació jurídica que es faci sigui equivocada. Sí que crec que, pel temps que fa que són tancats, hauria de ser possible que encareixin el judici en situació de llibertat provisional. Seria molt bo per a ells. I no crec que en aquests moments persones que van comparèixer al tribunal, havent pogut fugir com altres, se n'anessin ara. Si no ho van fer llavors, molt menys ho faran ara. I ja han explicat per quines raons es van quedar aquí. Però, com en tota presó provisional, podria haver-hi algun canvi. No l'afavoreix el fet que l'acusació de la fiscalia hagi estat per rebel·lió. Hauria pogut facilitar més les coses, o bé prendre una decisió en matèria de llibertat provisional.

—Hi ha acusats en rebel·lió que són en llibertat, com Traperó, Cèsar Puig i Pere Soler. Els podrien empresonar abans del judici?

—No ho crec. Perquè això ja ni tan sols ho han demanat les parts acusadores. Quan es va demanar, temps enrere, la decisió va ser llibertat provisional. I l'Audiència espanyola va mantenir aquesta decisió. Traperó ha complert totes les mesures cautelars. No crec que hi hagi modificacions.

—Els polítics que es van exiliar, i les resolucions a Alemanya i Bèlgica, han debilitat la causa a Espanya pel que fa a la rebel·lió?

—És cert que el tribunal d'Alemanya, amb tot el seu dret, pot dir que no ator-

ga l'extradició si al seu país allò no és constitutiu de delictes. Ells van examinar el delictes d'alta traïció i van interpretar que en els fets no s'hi expressaven fets violents. Però aquesta decisió no vincula el tribunal espanyol. En tot cas, sí que debilita aquesta acusació per rebel·lió.

—Carlos Lesmes, fa un any, va fer una crida als fiscals i jutges perquè defensessin la unitat d'Espanya. La unitat d'Espanya passa per sobre dels drets fonamentals?

—La unitat d'Espanya és recollida dins el model constitucional espanyol. Aquesta configuració constitucional no és incompatible en cap cas amb la defensa i la protecció dels drets fonamentals. És cert que al cap de quaranta anys el model s'ha esgotat. I segurament ja fa temps que s'havia d'haver reformat la constitució per a donar cas a un encaix millor de Catalunya dins el model constitucional espanyol. La constitució, com totes les lleis, pot ser modificada, i allò que segur que no es pot modificar són els drets fonamentals de les persones, perquè deriven de la Declaració Universal dels Drets Humans de l'any 1948 i de tota la normativa internacional.

—El 2014 va signar un manifest en què defensàveu que el dret de decidir encaixava dins la constitució. Ara, passats aquests anys, quina sortida política hi veieu?

—Això ja és una opinió personal meva que no representa l'opinió de la meva associació, perquè és un tema que no hem debatut. Forma part de les possibles opcions polítiques. Penso que en el futur hi hauria d'haver un referèndum pactat, com es va fer a Escòcia; seria una solució important per a aquest país i també per a Espanya, perquè seria una manera de resoldre el conflicte d'una manera democràtica: donant la veu als ciutadans perquè poguessin votar, i fer-ho en el marc d'un debat previ, net, transparent, amb tots els pros i els contres sobre la independència. Així es podria decidir amb un vot democràtic i lliurement si aquesta és l'opció. L'única

Penso que en el futur hi hauria d'haver un referèndum pactat, com es va fer a Escòcia

Com a jutgessa defenso la meva vinculació a la constitució; no hi pot haver alhora dues legalitats

manera és poder comptar els ciutadans partidaris d'aquesta opció, o si hi ha unes altres opcions polítiques possibles dins la reforma constitucional, per exemple amb un model federat, és a dir, amb un encaix diferent de Catalunya.

—Vós que teniu coneixement legal, els encausats són innocents?

—No em pertoca a mi de dir-ho. Interferiria molt en la tasca que ha de fer el Suprem i els set magistrats que hauran de decidir un tema tan important com aquest, que afecta els acusats i part de la població, que creu en aquesta causa. Hi ha en joc més delictes, com la malversació, que serà tema de proves testificals i pericials. Ignoro l'abast dels informes que hi ha dins la causa, no els he llegits. Vaig sentir les declaracions que va fer el ministre Montoro i hi ha contradiccions, però hi ha proves pericials que s'hauran de presentar al judici i no puc pronunciar-m'hi. Sí que puc dir que crec que la via unilateral no és un mecanisme que s'ajusti a la legalitat. ■

JAVIER PÉREZ ROYO I ANTÓN LOSADA

‘Ciutadans pot anar més enllà que Vox’

Entrevista al professor de dret constitucional i el periodista, autors del llibre ‘Constitución: la reforma inevitable’

ELISABETH MAGRE

JOSEP CASULLERAS NUALART

El règim del 78 s'ha exhaurit. Hi ha símptomes evidents aquests dies que posen de manifest l'erosió d'un pilar fonamental de dret com la justícia. La cúpula judicial espanyola és polititzada, actua per impulsos polítics en casos com el cas de l'impòst de les hipoteques, el judici contra l'1-O i la reprimenda d'Estrasburg per la manca d'imparcialitat en el judici que va con-

demnar Otegi. Tot això és un efecte més d'aquest esgotament d'un sistema que va néixer tutelat per l'exèrcit i la dreta i limitat per una monarquia sense legitimitat. El professor de dret constitucional Javier Pérez Royo i el periodista i polític Antón Losada s'han unit per a discutir en el llibre *Constitución: la reforma inevitable* (Roca Editorial) la possibilitat d'actualitzar la constitució espanyola i

la possibilitat real de reformar Espanya perquè pugui donar una resposta política i democràtica al procés de Catalunya cap a la independència. Una de les conclusions a què arriben és inquietant: sí, la constitució es pot reformar, però és possible que sigui per a involucrar.

—Què us sembla l'espectacle del Suprem amb les hipoteques?

El Tribunal Suprem s'ha ficat en un embolic del qual li serà difícil de sortir, i de sortir-ne bé

És una corrupció del procés penal absoluta

—Javier Pérez Royo [J. P. R.]: El Tribunal Suprem s'ha ficat en un embolic del qual li serà difícil de sortir, i de sortir-ne bé. Primer, per la manera com es va reaccionar: quan hi ha un afer que afecta la banca immediatament reaccionen, cosa que no ha passat mai en cap altre cas. I en segon lloc perquè ara augmentaran els litigis d'una manera significativa. Perquè és un afer que a més d'una dimensió administrativa en té una altra de civil. I ens trobarem amb un problema que anirà creixent, que la pilota es farà més grossa i que no se sap on acabarà. Del punt de vista de la seguretat jurídica és fatal. L'error del Suprem ha estat claríssim, i que el president del tribunal hagi hagut de demanar perdó i tot... El cost de reputació per al Suprem és molt gran.

—Antón Losada [A. L.]: Molts tenim la sensació que la justícia, i especialment el Suprem, té vares de mesurar i ritmes diferents, depenent de què es tracti.

—Un símptoma més d'erosió d'un pilar d'un estat de dret com la justícia.

—A. L.: I això pot refermar encara més la sensació que té molta gent que el judici a l'1-O no serà just i que la condemna ja és escrita. És així.

—J. P. R.: Aquí hi ha hagut una decisió judicial, que ha suscitat una reacció política. La decisió del president de la sala sobre les hipoteques és una decisió política, no pas jurisdiccional. Vista la sentència i la repercussió que va tenir, va decidir de convocar el ple per a revisar-lo.

—A. L.: Perquè afectava la banca.

—J. P. R.: És clar! Vull dir que hi ha una reacció política immediata, una reacció de govern. El president de la sala no va actuar com un òrgan jurisdiccional, sinó com un òrgan polític, i ho porta a un òrgan integrat per tots els magistrats que componen la sala i que són els que prenen la decisió definitiva sobre aquesta matèria. És aquesta reacció política que fa que els ciutadans desconfiïn.

—Aviat començarà el judici de l'1-O. Com condicionarà el debat que exposeu,

d'actualitzar la constitució espanyola? Hi haurà un trencament.

—J. P. R.: És que hi ha una quantitat brutal de drets fonamentals vulnerats. Hi ha una gent en presó preventiva que no hi haurien d'haver estat ni un moment; s'ha vulnerat el dret del jutge ordinari predeterminat per la llei, que en cap cas no podia ser el Tribunal Suprem; s'ha vulnerat el dret de la segona instància, pel fet que ha intervingut el Suprem; s'ha vulnerat el principi de legitimació democràtica, perquè no s'ha acceptat la decisió del tribunal superior de Slesvig-Holstein: no es pot actuar contra Puigdemont i, en canvi, actuaran contra els consellers. Per tant, manca el pressupòsit constitucional perquè es pugui obrir el judici oral contra tots. Hi ha una quantitat de vulneracions de drets fonamentals terrible. És una corrupció del procés penal absoluta.

—Com poden arribar a un extrem com aquest, judicialment?

—J. P. R.: Perquè saben que en última instància el Tribunal Constitucional no s'atrevirà a dir-los res quan se li plantege el recurs d'empara. I al cap de sis o set anys el Tribunal Europeu de Drets Humans dictarà sentència.

—I ells ja s'hauran jubilat.

—A. L.: Però és que tampoc no és la primera vegada que passa.

—J. P. R.: Mireu la sentència d'ara a Estrasburg sobre el judici a Otegi.

—A. L.: En una part de la magistratura espanyola es va instal·lar la idea que la gravetat i l'excepcionalitat dels esdeveniments justificava una aplicació excepcional de les regles jurídiques. Això ha passat en la sentència que acabem de conèixer sobre el cas Bateragune i passa en el cas català. Per això la justícia espanyola s'endú les rebolcades que s'endú a Europa. Perquè quan aquests casos arriben a Europa, l'argument que la situació és excepcional i requereix mesures excepcionals topa amb un altre argument que té molt més valor: que això és dret penal i no hi ha lloc per a situacions excepcionals. Tot això que passa amb el judici al procés

Quan un tribunal de justícia entra amb aquestes decisions impedeix de parlar políticament

ELISABETH MAGRE

és excepcional; des del moment en què es troba al Suprem...

—J. P. R.: El delictes de rebel·lió!

—A. L.: És que l'escrit d'acusació de la fiscalia... algú ha demanat a la fiscalia com pretén justificar un delictes de rebel·lió sense cridar a declarar com a testimoni cap dels membres del govern contra el qual hi va haver suposadament aquella rebel·lió? Perquè efectivament testifiquin que sí, que hi va haver rebel·lió. Com es demostrarà un delictes de rebel·lió sense cridar a declarar el govern que va haver d'encarar aquella rebel·lió? Un govern que, per cert, ens va dir que tot estava bé, tot estava controlat i que no hi havia hagut referèndum. Aquesta és la dimensió jurídica. La dimensió política: això enrareix l'ambient polític, el posa en tensió, l'hiperventila. L'any vinent tot serà força irreal, perquè tindrem un cicle electoral llarguíssim i el judici. Hi haurà molta escenificació, que impossibilitarà un debat una mica més serè, el que requereix activar un procés de reforma constitucional. L'any que ve, impossible. El judici passarà, hi haurà una sentència i veurem què diu; les eleccions passaran,

en veurem el resultat, i després jo crec que la hiperventilació baixarà una mica.

—**Fins i tot després de la sentència?**

—A. L.: Sí. La sentència és una incògnita, i sóc dels que creuen que no és escrita.

—J. P. R.: D'aquí a la sentència hi haurà un moviment polític molt intens. I jurídic. Poden passar moltes coses. És clar que en relació amb la sentència, amb la qualificació jurídica que ha fet la fiscalia en el seu escrit, ja s'han llançat els daus. Perquè realment el delictes de rebel·lió no hi és, i això se sap perfectament. Llàrena va haver de retirar l'ordre de detenció dels tribunals europeus quan va tenir la resposta del tribunal alemany sobre Puigdemont.

—**Que va dir que no hi havia hagut rebel·lió.**

—J. P. R.: És que la sentència del tribunal alemany és molt expressiva. Es va posar les mans al cap. En el primer argument jurídic que exposa diu que en la llarguíssima experiència del tribunal en matèria d'extradició, no havien vist mai res de semblant. L'ordre és completament

atípica; és l'expressió que utilitza. I diu que no hi va haver delictes de rebel·lió, i el jutge escocès, el belga i el suís li haurien dit el mateix. A Europa no és rebel·lió, però a Espanya, sí.

—A. L.: L'argument d'Espanya és que això ha estat molt greu i no pot quedar així, i ha de ser castigat. Però el dret penal exigeix una cosa que es diu tipicitat. I això no hi encaixa.

—J. P. R.: Què passarà? No ho podem saber. El jutge alemany no discuteix els fets; que hi va haver tants incidents? Sí. Que hi havia gent davant dels col·legis, sí. Però és que això no és delictes de rebel·lió. Tot es construeix sobre una cosa falsa. I tot això impedeix de parlar de política. Quan un tribunal de justícia entra amb aquestes decisions impedeix de parlar políticament. La moció de censura va reeixir perquè el nacionalisme, al voltant del qual hi va haver un cordó sanitari després de l'1-O, fa que es trenqui aquest cordó, i passa a ser un actor polític. Per això surt Sánchez, però ara es torna a construir el cordó sanitari: amb els nacionalistes no es pot anar enlloc, que és el discurs de Rivera i de Casado.

—Quan parlem de reformar la constitució, no caldria resoldre abans la situació de Catalunya, si ha d'encaixar a Espanya o ha de ser independent?

—A. L.: És que no és tan sols un problema català. El problema territorial d'Espanya, que diuen alguns, ni Catalunya és la primera que el formula ni l'única. Una altra cosa és el nivell de conflicte que hi hagi, però tenim el precedent del pla Ibarretxe. S'ha de resoldre si és possible de construir un nou consens amb la idea que Espanya és un estat plurinacional amb diverses realitats nacionals; que l'Espanya del segle XXI ha de ser el resultat d'un acord entre nacions i ciutadans iguals. Aquest és el debat que s'ha d'obrir. Hem de veure si som capaços d'arribar a un acord constitucional sobre aquesta premissa: tots acceptem que Espanya és un estat plurinacional. I ara seiem i parlem de com construir-lo. Però pensar que ara arreglem això de Catalunya no és del tot correcte, perquè Espanya té un problema de definir-se a si mateixa què vol ser el segle XXI.

—J. P. R.: En la Segona República, sense la guerra, és possible que s'hagués arribat a un estat federal. Però no hi va haver temps. I en la constitució del 1978 s'arriba a un compromís, una mena de drecera, que és l'estat de les autonomies. L'estat no pot ser unitari i centralista perquè hi ha unes demandes que no es poden desatendre. I se cerca una fórmula per a obrir vies per a un procés de descentralització política que acabi en un estat polític descentralitzat. I allí es defineix amb claredat la posició de Catalunya i el País Basc i es deixen pràcticament sense definir les de totes les altres. I, d'acord amb els compromisos que hi ha a la constitució mitjançant el desenvolupament de la constitució, es construeix l'estat de les autonomies. Però Espanya no ha fet mai un pacte constituent per a definir la seva estructura. Aquest és el problema que tenim: quina estructura territorial té Espanya? Fins ara no ho hem fet mai i ara mateix això presenta problemes. La conflictivitat a què s'ha arribat a Catalunya i que

ELISABETH MAGRE

potencialment pot arribar el País Basc en la mesura que s'avanci en alguna solució a Catalunya pot suscitar problemes a la resta de l'estat.

—A. L.: Javier, no és conflictivitat. O em reconeixeu o me'n vaig. Això diu Catalunya. I la resposta és que no, que no estan disposats a reconèixer-ho. El 1978 aguanta relativament bé fins a la segona legislatura d'Aznar. És aleshores quan tot rebenta, quan la dreta diu que no, que fins aquí hem arribat i ni una passa més. Perquè tots hem treballat entenent que les autonomies era on es podia arribar, però que es podria revisar...

—Es veu que el 1978 era un límit, i no un punt de partida, com dieu al llibre.

—A. L.: Per a la dreta és així. I la segona legislatura d'Aznar és la primera vegada que ho fa explícit, que diu obertament que aquest és el límit. I és quan hi ha la reacció en el cas basc i en el cas català.

—I hi ha hagut intents des de Catalunya de renovar el pacte, de negociar l'encaix, però això no es respecta. I molta gent a Catalunya diu que per què cal participar en una reforma de la constitució, havent-ne vist el resultat? Que per això paga més la pena anar-se'n.

—A. L.: Si s'ha demostrat que no és un acord entre iguals, què vol dir reconeixement nacional? No vol dir tan sols més competències o més pressupost. Vol dir que vostè em reconeix com a nació. Sóc sobirà, i no he de demanar autorització per a aprovar les meves lleis fonamentals, i els acords a què arribem no són entre un superior i un inferior, sinó entre iguals. Això és un estat plurinacional. La dreta espanyola sobretot ha de dir si està disposada a negociar això, i la resposta ara sobre la taula és que no. I jo no crec que es pugui sostenir.

—J. P. R.: El 1978 s'arriba a un acord amb Catalunya fonamentalment. Que consisteix a dir que pactem, i el pacte

el sotmetem a referèndum. De manera que ni Catalunya pot imposar a l'estat un estatut d'autonomia amb què no estigui d'acord ni l'estat pot imposar un estatut sense el consentiment dels ciutadans. El pacte entre els dos parlaments amb l'última paraula dels ciutadans de Catalunya. Què passa després de la sentència del 2010 del TC? Que els ciutadans de Catalunya diuen que de què serveix el referèndum, si el tribunal desautoritza el pacte? Per això el trànsit cap al referèndum del dret de decidir. El referèndum, que era el punt d'arribada, ara passa a ser el punt de partida. Això és el que fa difícil que es pugui resoldre el problema a Catalunya sense un referèndum. A causa de la posició de l'estat espanyol i de PP, Cs i PSOE, hi ha resistència que es faci el referèndum com a punt de partida.

—Penseu que és inevitable un referèndum acordat a Catalunya?

—A. L.: Sí. No en tinc cap dubte. Perquè

és l'única sortida. Qualsevol situació necessita una legitimació a les urnes. És indiscutible. Una altra cosa és què es votarà.

—J. P. R.: Sánchez ha estat el primer president espanyol d'ençà del 2010 que ha reconegut que a Catalunya hi ha un estatut que no és el que van votar els ciutadans i que això s'ha de resoldre votant. El problema és què es vota i com es fa. Perquè un nou estatut d'autonomia... Buf.

—A. L.: Hi ha coses que han canviat. Ja no hi ha un partit que representi la monopolització de la dreta i que pugui blocar qualsevol solució. Fins ara reformar la constitució, eixamplar l'àmbit d'autonomia, tenia un impediment estructural, que era que el PP podia blocar qualsevol intent de reforma. Sense el PP no sortien els comptes. Això ha desaparegut; la dreta es dividirà, i cap partit no tindrà la possibilitat de blocar solucions. I és necessari trobar una solució.

—J. P. R.: Però la dreta s'ha radicalitzat més.

—A. L.: Jo crec que és una posició conjuntural. Hi haurà un partit que guanyarà, no sé quin, i un altre que perdrà, i aquest dirà que no pot continuar competint en aquest terreny, perquè perd.

—J. P. R.: La radicalització que hi ha i la utilització política de Catalunya les veiem en les eleccions andaluses. La dreta espanyola arriba a Andalusia a unes eleccions en què no es parla d'Andalusia.

—A. L.: És un discurs que et serveix per a guanyar eleccions, però no per a governar. No pots governar amb aquest discurs.

—J. P. R.: Doncs jo tinc curiositat per a saber-ne el resultat. Perquè la posició que mantenen tant PSOE com Podem és que hem de parlar d'Andalusia i vostès només fan que resoldre els seus problemes de conflictivitat, entre vostès, per a veure quin gall s'imposa utilitzant Catalunya. Com ho rebrà, això, la ciutadania andalusa?

—Pot ser un bon termòmetre per a veure fins a quin punt la radicalització de la dreta té base electoral.

—J. P. R.: Sí, veurem quina receptivitat té.

—Penseu que l'auge de Vox és un símptoma d'això o és una anècdota?

—A. L.: L'auge de Vox és un artífici. Qui li dona visibilitat són el PP i Ciutadans. El votant de dretes espanyol se situa entre el 6 i el 7 en una escala de 0 a 10, essent 10 l'extrema dreta. Són lluny de Vox. No s'havien proposat mai de votar Vox. Qui l'ha oberta, aquesta porta? El PP i Ciutadans. Hi ha uns senyors que competeixen amb nosaltres i amb qui compartim moltes idees. En el marc mental d'un votant de dretes, una opció que fins ara era fora, els seus partits els la inclouen. Per què? Perquè les direccions de PP i Ciutadans són molt més pròximes a les posicions ideològiques de Vox que no els seus votants. Segons el CIS, els votants de PP i Ciutadans situen sistemàticament els seus partits un punt i mig a la seva dreta. Quan els dirigents

ELISABETH MAGRE

del PP diuen que hi ha una fuga de votants del PP a Vox en realitat parlen de si mateixos. Perquè s'hi troben còmodes, amb el discurs de Vox. Això els dóna visibilitat. El fenomen de la dreta extrema a Espanya i a Europa és que a Europa els partits conservadors van haver de reaccionar davant la irrupció d'aquestes forces. Aquí reaccionen al no-res.

—Senyor Pérez Royo, dieu que Ciutadans pot esdevenir el gran partit d'extrema dreta d'Espanya.

—J. P. R.: Sí, és que aquesta és la deriva que agafa Ciutadans. Ho hem vist amb l'acte a Altsasu, o en aquest altre que volen fer a Madrid contra els indults. Contra els indults d'una sentència que no existeix!

—A. L.: Ciutadans pot anar cap aquí, però el PP no. Perquè t'imagines Núñez Feijóo donant suport a un discurs de dreta extrema del PP durant gaire temps? No. Te l'imagines donant suport a les propostes de recentralització del PP? No, mai de la vida. Perquè el PP és el que és, un partit de dretes, conservador, però no és dreta extrema. Ciutadans no té aquesta restricció, i pot anar més enllà que Vox. No té estructura territorial, és un partit de trenta mil militants.

—J. P. R.: Ciutadans no ha viscut encara la restricció que significa haver de governar. Quan ets a l'oposició pots dir el que et doni la gana. I s'han trobat en aquest procés en una lluita acarnissada amb el PP per veure qui guanya; perquè veuen que aquesta és la seva, si aconsegueixen desbancar el PP en aquest moment en l'ordre preferencial del vot. Tenint en compte tots els casos de corrupció pendants que té el PP, puc fer-lo desaparèixer, substituir-lo. Això el porta a un discurs extrem i a fer coses com la d'Altsasu. El PP hi ha d'acabar enviant el seu president, perquè no pot no donar suport a la Guàrdia Civil. És una deriva que fa impossible el govern; tu no pots governar Espanya de cap de les maneres; el País Basc i Catalunya formen part de la constitució material d'aquest país. Un país que volen mantenir unit però fent una política que n'impedeix la gover-

nació. I veiem la radicalització que hi ha ara mateix, la lluita caïnita per un espai electoral petitíssim, que se'l disputen tres partits.

—Realment és tan petit aquest espai?

—A. L.: Sí.

—J. P. R.: Aquest espai és petitíssim, però pot acabar arrossegant en una competició electoral un gran nombre de gent. És el que ha fet Trump.

—A. L.: Aquest espai és petit, no creix, representa entre l'1,5% i el 2% de l'electorat.

—J. P. R.: Però pot arrossegar més gent, eh?

—És l'espai de l'extrema dreta declarada. Amb el discurs del PP i Cs no pot haver augmentat?

—A. L.: El PP té una memòria històrica, que és que ja sap què li passa quan va a l'extrem, que perd eleccions. Quan el PP ha guanyat eleccions, ho ha aconseguit anant cap al centre. Cap a l'extrema dreta no hi ha votants; i si hi vas massa, cedeixes el centre al PSOE. Si alguna cosa ha après el PP és que les eleccions les guanyen pel centre. Ara ens trobem en una situació conjuntural, amb un problema de lideratge i amb un competidor que no tenies i que t'ha forçat a extremer el discurs. Però tard o d'hora hauran d'anar al centre.

—Quan parlem de la possibilitat de reformar la constitució, no penseu que potser sí que es podrà fer, però per involucrar? Per recentralitzar i retallar drets?

—A. L.: Ah, i tant. Fins ara gairebé totes les ofertes per a reformar-la eren per a més: més descentralització, més reconeixement... Ara hi haurà ofertes de menys, també. Començar el procés de reforma constitucional no vol dir que acabi amb més reconeixement; pot acabar amb menys. Tant en el reconeixement nacional com en drets socials. Hi ha qui vol blindar drets, les pensions, etc. Però n'hi ha que volen llevar-ho de la constitució, perquè és política econòmica. ■

L'auge de Vox és un artifici. Qui li dóna visibilitat són el PP i Ciutadans

El PP, quan ha guanyat eleccions, ho ha aconseguit anant cap al centre

JOAQUÍN URÍAS

‘Podrien fer una trampa: demanar rebel·lió i condemnar per sedició’

Entrevista a l'ex-lletrat del TC arran dels escrits d'acusació contra els presos polítics i els dirigents independentistes encausats en el judici de l'1-O

ROGER GRAELLS FONT

L'ex-lletrat del Tribunal Constitucional espanyol Joaquín Urías considera una aberració els escrits d'acusació contra els presos polítics i els altres dirigents independentistes encausats al Tribunal Suprem per l'1-O. Creu que la condemna final no és escrita i que les defenses poden desmuntar les acusacions, però intueix que la sentència pot acabar essent per sedició perquè tècnicament és més sostenible que no pas la rebel·lió. També critica que el relat polític i mediàtic que s'ha imposat a l'estat espanyol, el de la dreta, silenciï les veus crítiques amb la causa contra l'independentisme i la dissidència.

Urías, que va visitar els presos polítics dels Lledoners el mes passat, explica que va veure Jordi Cuixart i Jordi Sànchez molt convençuts del que calia fer. També adverteix l'independentisme que, si cap pres flaqueja en algun moment, cal estar preparats, comprendre-ho i acceptar-ho.

—Què us han semblat els escrits d'acusació?

—No són pas cap sorpresa. Són bàsicament allò que tots esperàvem. Del de la fiscalia destacaria l'intent de crear un relat d'uns fets que no s'adeqüen al que va passar a Catalunya l'octubre de l'any passat. Hi ha una insistència a ressaltar petits fets violents i una gran insistència a dir que tot s'havia planejat i coordinat. Vol fer la impressió que realment va haver-hi un cop d'estat. Això pel que fa als fets. Pel que fa a la qualificació, em crida l'atenció que no individualitza els fets de cada acusat. Ho fa de manera general. Per exemple, no és clar per què acusen Sànchez i Cuixart de rebel·lió, tenint en compte que els fets en què són anomenats tenen relació amb el 20-S. No es veu clar què tenen a veure amb la rebel·lió. Els podrien acusar d'un delictes de desordres públics o desobediència, però en tot cas no és gens clar com es converteix el 20-S en rebel·lió. I la suposada direcció de Junqueras i la resta d'empresonats apareix a l'escrit però no

No hi ha hagut cap alçament armat ni violent per a canviar el poder

Em fa por que en casos en què la mateixa fiscalia o l'advocacia de l'estat no s'atreveixen a anar tan lluny, els jutges no tinguin la temptació de fer cas de Vox

és clara. En definitiva, és un escrit poc fonamentat, poc individualitzat sobre els delictes i amb una narració que posa l'accent en fets violents que no s'adeqüen a allò que vam veure tots.

—Aquest relat fictici dels fets segueix la línia de la instrucció de Llarena.

—És el mateix relat. Hi ha frases i expressions copiades directament de la instrucció. Intenta fer la impressió que multituds s'alçaven als carrers per a intentar evitar l'acció de l'estat. No és habitual aquest escrit de la fiscalia. No intenta responsabilitzar els tipus penals en cadascun dels acusats.

—A la fiscalia li interessa de prolongar el conflicte?

—És molt difícil de dir. No m'atreveria a dir-ho. La meua impressió és que la fiscalia té una visió molt de part. Que té una visió apriorística dels fets i que mereix una sanció penal. A partir d'aquí construeix el relat. No és una construcció distant i objectiva dels fets, sinó que fa la impressió que els fiscals s'hi posen sabent què volen trobar.

—Heu afirmat que la condemna serà per sedició, no per rebel·lió.

—Per al Tribunal Suprem és molt més còmoda una condemna en què no es plantegin els termes de la rebel·lió. Tothom critica que els fets no són rebel·lió. No hi ha hagut cap alçament armat ni violent per a canviar el poder. No hi ha hagut cap alçament, i si l'hi hagués hagut, no s'ha utilitzat la violència com a mètode, independentment de si hi ha hagut actes violents. Com que la rebel·lió no té cap fonament, podrien fer una trampa: demanar rebel·lió i acabar condemnant per sedició, amb la gent relativament contenta perquè cau la rebel·lió. Però deu o quinze anys de presó són molts anys pels fets que van passar.

—L'entorn de la dreta espanyola ha aprofitat que l'advocacia de l'estat no hagi acusat per rebel·lió per a atacar Pedro Sánchez. Però el fet és que l'advocacia, quan governava Rajoy, acusava

per malversació. En canvi, ara s'hi ha afegit la sedició. A què es deu aquest canvi de criteri?

—És difícil de saber. No sé si l'advocacia ha rebut ordres. El govern diu que no n'ha donades. És possible que hi hagi hagut instruccions de l'advocada general de l'estat, no pas del govern. I és possible que l'advocada de l'estat hagi intentat fer una qualificació dels fets favorable a la posició de l'executiu. És possible, no dic que sigui cert. En tot cas, sí que és cert que l'escrit de l'advocacia de l'estat descriu els mateixos fets des d'una altra perspectiva, però la conclusió de la sedició tampoc no és jurídicament raonable. Ens venen la idea que la sedició és més raonable, però en realitat la descripció de la sedició tampoc no és adequada, perquè implica un alçament tumultuari. I a Catalunya no hi ha hagut cap alçament, sinó que hi ha hagut un intent de les institucions de trencar la legalitat vigent. No és un alçament de multituds al carrer, amb força.

—Vox fa peticions que arriben a set-cents anys de presó. Com pot entendre's que un partit d'extrema dreta exerceixi l'acusació popular, encara?

—A l'estat espanyol tenim una tradició d'acusació popular que històricament ha causat molts problemes. El concepte mateix que una persona concreta pugui personar-se i acusar els encausats crida l'atenció. No hi veig problema que Vox ho intenti, fan el seu paper. Però em fa por que en casos en què la mateixa fiscalia o l'advocacia de l'estat no s'atreveixen a anar tan lluny, els jutges no tinguin la temptació de fer cas de Vox. Això em semblaria perillós.

—No s'aporten proves, només es crea un relat polític per a justificar la violència. Com poden defensar-se els presos i la resta d'encausats al judici?

—Durant el judici és important que les defenses agafin cadascun dels fets i els desmuntin. Que desmuntin, que és fàcil de fer, que el 20-S hi hagués una violència tumultuària que dificultés l'acció de la justícia. Que desmuntin,

sobretot, que allò que va passar el 20-S fos organitzat pel govern o pels Jor-dis. Això es pot fer. Més endavant, han de desmuntar la idea que el govern de Catalunya va organitzar-se les masses per a rebel·lar-se contra l'estat. S'han de defensar d'aquestes acusacions. Què pot ser efectiu? És difícil de saber. Cal tenir en compte que la fiscalia espanyola, sempre que pot, acusa. No és exclusivament del procés. Caldrà veure si la sala segona del Suprem és realment neutral o si ja té un pre-judici fet.

—La impressió és que les sentències ja són escrites.

—Estic segur que no. És possible que els jutges de la sala segona del Suprem tinguin un criteri pre-format. Ha sortit molt als mitjans i se n'ha parlat molt; per tant, és possible que els jutges tinguin la impressió que la Generalitat va organitzar una rebel·lió. Les defenses hauran de lluitar contra els prejudicis dels jutges. Crec que no són escrites, però lluitar contra els prejudicis dels jutges tampoc no és fàcil.

—Es parla molt de la rebel·lió i la sedició, però l'acusació de malversació també pot implicar penes altes de presó. A priori, sembla que pot ser la part més fàcil de provar o refutar, però ara per ara es basen en informes de la Guàrdia Civil.

—La malversació és el delictes que crec que, si es pogués provar durant el judici, seria el més lògic. Si realment s'han destinat diners públics a organitzar el referèndum o actes il·legítims s'ha comès un delictes. Jurídicament, diguem-ne, seria el més clar. Però es necessiten proves. A l'escrit de la fiscalia, com he comentat abans, no individualitza les accions penades. Amb la malversació passa igualment. L'escrit diu que si va haver-hi un referèndum algú va pagar-lo. Però no n'hi ha prou de dir que algú va pagar alguna cosa. Hi ha una falta de proves. Veurem si al judici la fiscalia és capaç d'aportar documentació i informes que acreditin que realment hi ha hagut malversació.

Façana del Tribunal Suprem espanyol. ACN

—Heu criticat que la fiscalia, amb l'escrit d'acusació, vol esclafar els independentistes i que amb això liquiden l'estat.

—En aquest moment es necessita una mica de sentit comú. En tot el cas del procés s'ha utilitzat el dret com a manera de reaccionar contra la independència. És evident que durant el procés s'han comès il·legalitats i és evident que l'intent de crear una nova legalitat catalana xoca amb la legalitat espanyola. Perfecte. Però passa que no tot allò que és il·legal automàticament és delictes. Tinc la impressió que quan la fiscalia ha vist que allò que ha passat a Catalunya podia quedar sense resposta perquè no era delictes, han intentat adaptar els fets per a assimilar-los a un delictes. Crec que la fiscalia tenia l'opció de fer un pas enrere i dir que els fets que han passat a Catalunya són il·legals i un desafiament a l'estat, però que no és constitutiu de cap delictes que es reculli al codi penal més enllà de la desobediència o la malversació.

—En què penseu quan dieu que hi ha hagut il·legalitats que no són delictes?

—No tot allò que és il·legal és delictes. Si

aparques malament el cotxe, no és un delictes i no et poden empresonar. O si no pagues a Hisenda o t'equivoques a l'hora de pagar. Hi ha moltes coses que no són delictes. Quan el Tribunal Constitucional va prohibir l'aprovació de les lleis de desconnexió, i malgrat això el parlament les aprovà, va haver-hi desobediència i podria ser aquest delictes. Quan després es declara la independència de Catalunya, és evident que és anticonstitucional. Però això no vol dir que el codi penal ho castigui. Arran d'un desafiament polític, la fiscalia i els jutges, en especial Llarena, hi donen una resposta penal inventada.

—És venjança?

—No sé si és venjança. Però és inventar-se una resposta penal no prevista a l'ordenament, posada amb calçador perquè apareguin com a delictes uns fets perquè no quedin impunes. Això contribueix a espantar els catalans. Ara a Catalunya cal cercar vies de diàleg i cessar la repressió de drets. Si l'estat espanyol no vulnera drets dels presos i els dirigents encausats i es torna un estricte complidor del dret, l'independentisme es

queda sense arguments. A partir d'aquí, la situació es calmaria molt.

—Heu criticat també que editorials de mitjans o opinants critiquin els qui argumenten que no va haver-hi rebel·lió ni sedició, perquè això és també una pressió sobre els jutges. Es construeix un relat mediàtic contra el dissident.

—Absolutament. A Espanya quan algú surt públicament a dir que hi ha hagut rebel·lió, que aquests senyors són uns rebels i que hi ha hagut un cop d'estat, automàticament és un respecte a l'autoritat judicial. I quan algú surt dient el contrari, el que és lògic, que amb la llei a la mà no es pot veure ni rebel·lió ni sedició, automàticament és un traïdor a Espanya i pressiona els jutges. Crec que el relat públic a Espanya, fora de Catalunya, l'ha guanyat la dreta. A partir d'ara només es pressiona els jutges quan es diu el contrari d'allò que ells volen que facin els jutges. És a dir, pressionen els jutges i ataquen els qui pensen el contrari. A Espanya és difícil que se sentin les veus que els contradueixen. Molts jutges i magistrats diuen que no hi ha rebel·lió ni sedició, com l'antic president del Suprem, el redactor de l'article de rebel·lió al codi penal... De veus autoritzades n'hi ha moltíssimes, però s'han silenciats i s'han presentat de tal manera que dir segons què en públic és pressionar els jutges i traïr Espanya.

—El 5 d'octubre va visitar els presos polítics als Lledoners.

—Em va arribar el suggeriment per a visitar-los per mitjà d'alguns advocats. Vaig acceptar-ho per escoltar-los i donar-los la meua opinió. Vam conversar de la situació política i judicial. Els vaig veure relativament forts dins la duresa de la situació. Sembla que no, però estar un any privat de llibertat és molt dur. Els Jordis tenen més clar què passa i la necessitat de reivindicar-se. La resta tenen una mica més de por, raonable, que al final els dobleguin. Quan algú està empresonat no té plenitud de drets i això erosiona. Ara per ara no ha passat, però si en algun moment algun dels presos

demonstra flaqueja, l'independentisme ha d'estar preparat. Aquesta és la funció de la presó, doblegar les persones. Per molt suport i força que rebin. Si arriba a passar, s'ha d'entendre que algun dels presos no se senti fort per a continuar amb el mateix grau d'implicació i que cerqui una solució a la presó. És totalment comprensible.

—Diumenge va morir-se el jutge Juan Antonio Ramírez Sunyer, del jutjat 13 de Barcelona. El president del Consell General del Poder Judicial i del Tribunal Suprem va enviar una carta on deia que havia canviat la història d'Espanya. Això què us sembla?

—Crec que s'ha de posar en el seu terme just. És un jutge que els companys sabien que es moriria, que tenia una malaltia molt greu i malgrat tot continuava treballant. El president de tots els jutges li va adreçar una carta d'agraïment pels seus serveis. Jo sincerament no crec que hi hagi gaire a criticar. És cert que, en aquests moments, cada vegada que Lesmes parla o insinua alguna cosa relacionada amb el procés, s'aprecia que ja té un prejudici. Igual que el tenia Felipe VI en el discurs del 3 d'octubre. Un discurs impropri d'un rei per a Espanya.

—Ignoro si Lesmes, cada vegada que es mor un jutge, envia una carta d'aquestes característiques.

—Encara que no l'envii sempre, és un jutge que Lesmes sap que se la juga, que treballa molt, que vol reconfortar-lo. Però això demostra que a les altes instàncies de l'estat hi ha un prejudici que s'ha comès una rebel·lió i que s'ha de combatre com sigui. No entendria aquesta carta, sincerament, com un agraïment al jutge que va començar la investigació. Vull entendre que no hi ha hagut un pronunciament públic per això, sinó simplement un detall amb un jutge mort. Passa que a Lesmes se li nota el prejudici. Ell està convençut que hi ha hagut una rebel·lió i que cal el càstig màxim. La carta en si no em fa por, però el prejudici implica que pressionarà perquè hi hagi una sentència condemnatòria i duríssima. ■

Molts jutges i magistrats diuen que no hi ha rebel·lió ni sedició, com l'antic president del Suprem, el redactor de l'article de rebel·lió al codi penal...

Els vaig veure relativament forts dins la duresa de la situació

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

Gastronomia Fira de la ratatfia

Música Trova'm a Castelló

Arts escèniques Cap de setmana fort al Temporada Alta

10-11/11/2018 > VilaWeb {Paper

~~~~~  
'La parisienne' o 'La model',  
de Ramon Casas  
~~~~~

LA GALERIA D'ART GOTHSLAND
CELEBRA EL 40È ANIVERSARI
AMB UNA EXPOSICIÓ DEDICADA
A RAMON CASAS

LA GALERIA **GOTHSLAND** CELEBRA EL 40È ANIVERSARI AMB UNA EXPOSICIÓ DEDICADA A **RAMON CASAS**

Exposicions La mostra aplega més de trenta obres del pintor modernista, entre olis, dibuixos, cartells i algun element singular

REDACCIÓ

Fins el 28 de febrer es pot veure a la galeria d'art barcelonina Gothsland una exposició dedicada a Ramon Casas que s'ha fet especialment per commemorar el 40è aniversari d'aquesta sala. La mostra, de caràcter museístic, aplega una selecció de més de trenta obres d'art del pintor, entre olis, dibuixos i cartells. La complementen alguns elements singulars fets per Casas, com ara un conjunt únic de vint-i-cinc rajoles i un cotxe Renault del 1902, un model molt semblant al que va pintar a

la famosa obra *La Chapeusse*, que decora la rotonda del Cercle del Liceu.

La peça més destacada de l'exposició és l'oli *La model*, fet a París cap al 1900 i que retrata una de les models més conegudes de la Belle Époque: Clotilde Pignet, coneguda per 'Mademoiselle Clo-Clo'. També hi ha el dibuix *Dama amb boà*, un retrat de Júlia Peraire, model i esposa de Ramon Casas. Fou la seva musa definitiva perquè se'n troba la presència en més d'un centenar d'obres i es va situar a l'altura de les grans muses de l'art internacional. En el recorregut de la mostra també es poden veure tres cartells de l'artista.

Un és una obra inspirada en *La noia decadent*, el primer dels quatre cartells que va crear per a la revista modernista *Pèl & Ploma*.

L'art de Ramon Casas connecta perfectament amb l'esperit de la Gothsland, que va obrir amb la voluntat de contribuir en la difusió i la promoció del Modernisme català. Així ho explica el director de la galeria, Gabriel Pinós: 'Ens omple d'orgull poder celebrar els quaranta anys de la galeria amb una mostra de Ramon Casas, el màxim exponent del Modernisme català. No s'entendria aquest moviment sense l'obra d'aquest artista.'

CAP DE SETMANA GRAN AL **TEMPORADA ALTA**

Teatre La companyia 1927 presenta 'The Animals and Children took to the Streets', Pau Roca protagonitza 'Les coses excepcionals' i Pep Bou estrena un nou espectacle de bombolles

Pau Roca protagonitza 'Les coses excepcionals'. CEDIDA

REDACCIÓ

Tot i que ja fa més d'un mes que va arrencar, aquest cap de setmana serà un dels punts culminants del festival Temporada Alta de Girona. S'hi estrenen tres espectacles: *The Animals and Children took to the Streets*, de la companyia britànica 1927; *Les coses excepcionals*, un monòleg de la companyia Sixto Paz protagonitzat per Pau Roca; i *Bloop!*, el darrer espectacle de Pep Bou, el mag de les bombolles. La programació es completa amb un concert de Maria Arnal

i Merce Bagés i tres espectacles més que paga molt la pena de veure: *Acorar*, *Èdip* i *Només una vegada*.

Després d'haver enlluernat l'any passat el públic del festival amb *Golem*, la companyia britànica 1927 torna amb l'espectacle que els va fer famosos: *The Animals and Children took to the Streets*. És una novel·la gràfica que pren vida gràcies a la màgica interacció entre les tres actrius i el joc videogràfic creat per Paul Barritt. Estètica expressionista i de cinema mut alemany de començament del segle XX per a un conte negre sobre un barri marginal amb veïns plens d'ira.

D'ençà que es va estrenar a Edimburg, *Les coses excepcionals* de Duncan Macmillan ha estat un èxit, amb nombroses produccions i premis. La versió catalana és de Pau Roca i la companyia teatral que encapçala, Sixto Paz. L'obra és un monòleg hilarant i honest sobre el sentiment de culpa que creix quan sents que no has fet feliços els qui estimes. Tot comença amb una llista de coses que fan que la vida pagui la pena. Una llista que escriu un nen de sis anys a la mare que ha intentat suïcidar-se. Una llista que, a aquell nen, ara adult, potser també li és útil.

Bloop! és el nou espectacle de Pep Bou, que fa més de quaranta anys que fascina amb un llenguatge molt singular: les bombolles de sabó. Teatre poètic i visual farcit de bombolles plenes de llums i ombres. Aquesta vegada Bou emprèn un nou viatge protagonitzat per un duet ple de comicitat i peripècies i, evidentment, amb una bombolla. Ens convida a traspasar els límits de la imaginació en cerca dels somnis.

I la programació es completa amb el concert final de ronda del duet format per Maria Arnal i Marcel Bagés, que es farà diumenge al Teatre Municipal de Girona. També s'hi representarà *Acorar*, l'obra de Toni Gomila que fa anys que ronda amb èxit per tot el país; i encara l'*Èdip* interpretat per Julio Manrique; i la darrera proposta de la dramaturga Marta Buchaca: *Només una vegada*, un drama sobre el maltractament masclista protagonitzat per Anna Alarcón i Bernat Quintana. ■

SANTA COLOMA DE **FARNERS**, CAPITAL DE LA **RATAFIA**

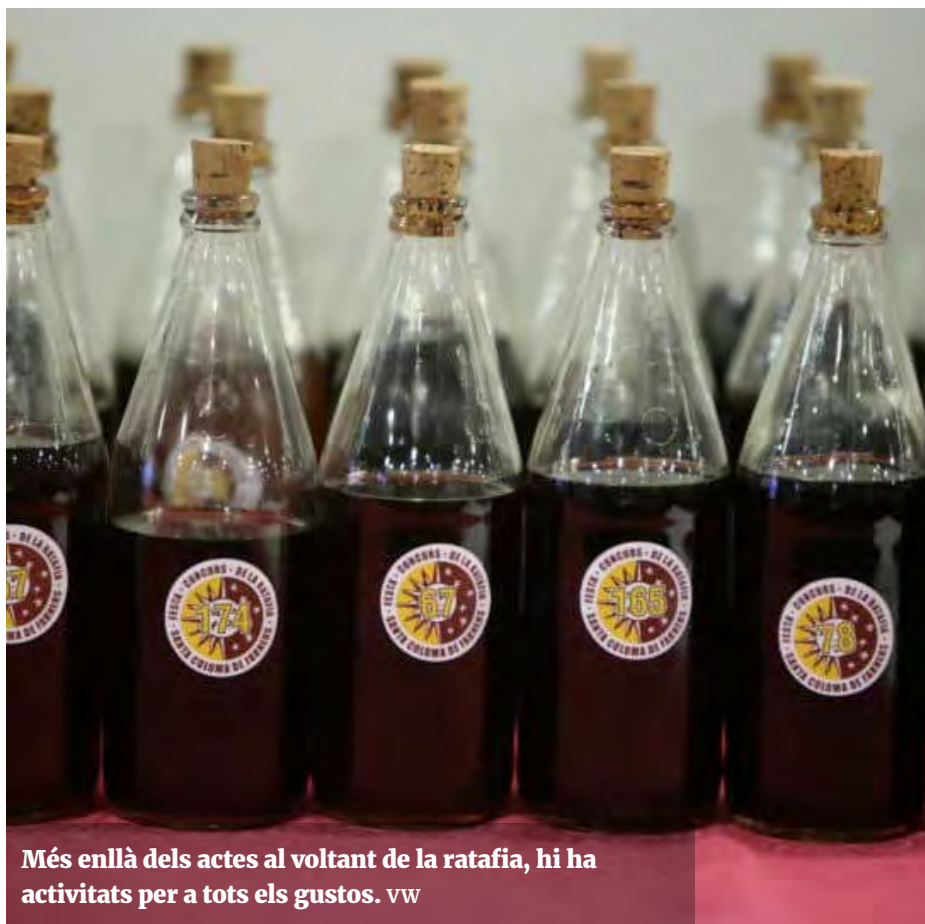
Fires Aquest cap de setmana a la Festa de la Ratafia es fan tota mena d'activitats al voltant d'aquest licor casolà

REDACCIÓ

Després de recollir les herbes pels volts de Sant Joan, deixar-les macerar quaranta dies a sol i serena i endolcir-la, la ratafia arriba ara al moment òptim de consum. Per això, aquest cap de setmana es fa a Santa Coloma de Farners la Festa de la Ratafia, la cita més veterana relacionada amb aquest licor d'elaboració casolana. És un esdeveniment organitzat per la Confraria de la Ratafia, una entitat sense ànim de lucre amb orígens que es remunten a l'època medieval i que mobilitza tot el poble.

L'activitat estrella de la festa és el concurs de ratafies casolanes. És el més antic que es fa al país, compta amb ratafies elaborades a tots els racons del planeta i el jurat és format per un bon reguitzell d'experts en la degustació d'alcohols: periodistes especialitzats, sommeliers, elaboradors... Però si voleu tastar la ratafia, la festa ofereix una bona fira amb totes les marques del Principat que elaboren aquest licor. Perquè la ratafia no és pas exclusiva de Santa Coloma ni de la zona de les Guilleries, sinó que hi ha tradició d'elaborar-ne a tota la meitat nord del país.

Però més enllà dels actes al voltant de la ratafia, hi ha activitats per a tots els gustos. En l'apartat musical, destaquen els concerts de Smoking Souls, el Poni Pisador, Alidé Sans, Balkan Paradise Orchestra i Xavi Lozano. La mainada tindrà un espai a la Vela de Circ, al pati de

Més enllà dels actes al voltant de la ratafia, hi ha activitats per a tots els gustos. vw

l'escola la Salle, amb actuacions i tallers. També hi haurà actes de cultura popular, com ara una cercavila de gegants amb colles convidades i el ball de diables.

Els millors experts de la ratafia i les plantes

Amb motiu de la Festa de la Ratafia, els millors experts fan parada a Santa Coloma de Farners per difondre la infinitat de possibilitats que té la ratafia, les plantes

i els productes que se'n deriven. Hi haurà el xocolater Ivan Pascual, que va presentar un bombó condimentat amb ratafia al Campionat Mundial de xocolaters, i el barista Damià Mulà, autor del llibre *Còctels amb ratafia*. Es farà un col·loqui sobre els secrets de l'elaboració de ratafia amb l'enginyer agrònom i expert en licors casolans Josep Escudero i un altre amb Joan Tàpies, director del Museu del Vermut de Reus. **W**

Té per objectiu difondre la vitalitat de l'escena musical i esdevenir un punt de trobada entre els professionals del sector. FT

LA MÚSICA DEL PAÍS VALENCIÀ TÉ UNA CITA AL TROVA'M!

Festivals Castelló s'omple amb una cinquantena de concerts

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana, es fa a Castelló el Trova'm!, el festival més important de la música valenciana. Té per objectiu difondre la vitalitat de l'escena musical i esdevenir un punt de trobada entre els professionals del sector. Per això, la programació es nodreix de debats, conferències, una destacada presència de músics de tot el país i, sobretot, d'una cinquantena d'actuacions en directe repartides per tota la ciutat. En definitiva, la fira és una gran oportunitat per saber què es cou, qui puja i què fan els artistes més consolidats del País Valencià.

Entre els grups que actuaran al festival, destaquen una bona colla d'emer-

gents, com és el cas de Jim War Brou, el nou projecte de jazz del contrabaixista Jaume Guerra (Orxata Sound System, Obrint Pas, Zoo), acompanyat de tres músics més. També es podrà escoltar Mad Robot, un grup amb esperit punk que treballa de manera autogestionada; el quartet Cactus, que presenta Cactustyle; el col·lectiu de creadors audiovisuals i músics Periferia Norte; i els Fizzy Soup, una de les millors bandes emergents de l'escena independent.

També hi haurà grups més consolidats, com ara Va de Bo, el rock alternatiu de l'Home Brut i els contundents i electrònics Inèrcia. I provinents de la resta del país, actuaran al Trova'm Núria Graham, Ebri Knight, Clara Peya, Arnau Tordera i el tenorista Magí Canyelles, el nou projecte de l'ex-membre de Txaran-

go Marcel Lázara, el folk reivindicatiu i feminista de Roba Estesa i els mallorquins Saïm i Da Souza. I des de l'Alguer arribarà una visita molt especial: la dels nens que participen en el projecte 'Mans manetes. L'Alguer: paraules, cançons i veus de minyons'.

Al Trova'm també hi haurà espai per a la música més tradicional i revisitada de la mà del jove cantador Jonatan Penalba, considerat el futur del cant d'estil, i el grup de folk els Jòvens. També hi serà present Julio Bustamante, un històric de la música del país, els joves cantautors Gem, Morondo i el castellanenc Carles Pastor. I per als més alternatius, hi haurà l'actuació de Cuello, l'últim projecte de l'eclectic músic José Guerrero, el rock i el soul de Ruth Baker i la Borriana Big Band.

LA MOSTRA INTERNACIONAL DE PALLASSOS DE XIRIVELLA FA 25 ANYS

Circ El festival encara el darrer cap de setmana amb set espectacles de circ, màgia i teatre gestual

La programació d'enguany és pensada especialment perquè el públic es deixi endur per la diversió dels espectacles.

vw

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana la Mostra Internacional de Pallassos i Pallasses de Xirivella encara la recta final. El festival, que durant molts anys ha portat fins a aquest poble de l'Horta Oest algunes de les millors companyies del món, celebra el 25è aniversari. La programació d'enguany és pensada especialment perquè el públic es deixi endur per la diversió dels espectacles que toquen disciplines tan variades com ara el joc, el circ, la

màgia, el teatre gestual, la música i la improvisació.

Una de les propostes destacades d'aquest cap de setmana és *L'illa del tresor*, adaptació del llibre de Robert Louis Stevenson passada pel filtre de la companyia de pallassos valenciana Tarannà Teatre. L'artista satíric Leo Bassi presenta *El último bufón*, un homenatge a la nissaga familiar de pallassos a què pertany, i els aragonesos Civi Civac presenten la producció *Gran Zampano*, que barreja el circ d'inspiració feliniana i la màgia.

De Polònia arriba una peculiar adaptació femenina del mite de

Don Quixot, amb la pallassa Joanna Sakowicz. A *Imagina Circo* la companyia madrilenya Ale Hop presenta un espectacle de pallassos de circ clàssic i ple de color que ha guanyat tot de premis en festivals internacionals. Un espectacle de titelles que també ha rebut guardons, en aquest cas a la Xina, és *Payasos de madera*, de la companyia Herta Frankel, que ret homenatge als grans pallassos del segle XX. Finalment, la clausura del festival serà *Set up*, del trio de pallassos Los Barlou, que barregen jocs malabars, màgia, equilibris...

‘Lazzaro feliz’ d’Alice Rohrwacher. ACN

‘LAZZARO FELIZ’ IRROMP AL CINEMA DESPRÉS D’HAVER REBUT TRES PREMIS AL FESTIVAL DE SITGES

La màgica i fantàstica *Lazzaro felice* d’Alice Rohrwacher arriba aquesta setmana a la gran pantalla, un film que va rebre tres guardons en la darrera edició del Festival de Cinema de Sitges –el premi especial del jurat, el de la crítica i el jurat jove al millor llargmetratge de gènere fantàstic–, a més del premi al millor guió al Festival de Cinema de Cannes. Sergi López és un dels actors que participen en aquesta cinta, molt crítica amb la societat capitalista. També s’estrenen dos films amb part de producció catalana: *Comandante Arian*, d’Alba Sotorra, i *I hate New York*, de Gustavo Sánchez. I en català s’estrenen el film d’animació *Detectiu Conan* i *The Unthinkable*.

Lazzaro felice

Lazzaro felice

Direcció: Alice Rohrwacher. Intèrprets: Agnese Graziani, Alba Rohrwacher, Nicoletta Braschi; Adriano Tardiolo, Luca Chikovani, Sergi López. Gènere: Drama.

Lazzaro és un jove pagès, i Tancredi, un noble arrogant que s’avorreix a la *Inviolata*, un petit poble del món i controlat per la marquesa Alfonsina de Luna. Tots dos nois segellen la seva peculiar amistat quan Tancredi organitza el seu propi segrest i demana ajuda a Lazzaro. Aquesta amistat permetrà a Lazzaro travessar el temps i viatjar anys després a la ciutat per trobar el seu amic.

Love and Sacrifice

Comandante Arian

Direcció: Alba Sotorra. Gènere: Documentari.

La comandant Arian, de 30 anys, forma part de les Unitats de Defensa de les Dones kurdes que lluiten a Síria contra Estat Islàmic. Guia un batalló cap a Kobane per alliberar la població i fa tot el possible perquè les seves companyes descobreixin el veritable sentit de la seva lluita. Aquest cos militar format exclusivament per dones va ser creat l'any 2012 per protegir-se dels abusos d'Estat Islàmic i transformar la societat patriarcal en què viuen.

I Hate New York

Direcció: Gustavo Sánchez. Gènere: Documentari.

Un seguiment de les vides íntimes durant deu anys de quatre dones artistes i activistes transgènere de la subcultura underground de Nova York. Mostra una altra cara de la transsexualitat, la de persones inconformistes i revolucionàries.

Detectiu Conan

Meitantei Conan Zero no Shikkōnin

Direcció: Yuzuru Tachikawa. Gènere: Animació.

El detectiu Conan ha d'investigar una explosió que té lloc el dia de la inauguració d'un gran complex turístic a Tòquio.

La novel·la afegeix al text els diaris del mateix Charlot, ficcionats a partir dels originals, i ens ofereix també la veu coral del poble d'Algèria

Marta Rubirola i Aniol Rafel

'LES NOSTRES RIQUESSES', DE KAOUTHER ADIMI

Història novel·lada d'aquesta mítica llibreria d'Alger, que ja té vuitanta-dos anys

REDACCIÓ

Edicions del Periscopi acaba de publicar *Les nostres riqueses. Una llibreria a Alger*, de la jove escriptora algeriana Kaouther Adimi, en una traducció d'Anna Casassas. Barrejant ficció i realitat, passat i present, l'autora narra la història de la llibreria Veritables Riqueses, que va obrir l'any 1936 el jove Edmond Charlot a la ciutat d'Alger i que avui encara funciona, vuitanta-dos anys després. Una novel·la que és una història de llibres i escriptors, d'amor a la literatura i de la importància de fer d'una llibreria un espai irradiador de cultura i llibertat. **Us n'ofereim el primer capítol.**

I podeu llegir el bell escrit que ens han preparat els editors de Periscopi, Marta Rubirola i Aniol Rafel, sobre la novel·la:

Les riqueses d'Edmond Charlot: 'Un home que llegeix val per dos'

El passat 3 de novembre, la petita llibreria Les Vraies Richesses (les Veritables Riqueses) celebrava el 82è aniversari de la seva inauguració al carrer Hamani de la ciutat d'Alger. L'efemèride ha coincidit feliçment amb la publicació de *Les nostres riqueses: una llibreria a Alger*, de Kaouther Adimi, un cant als llibres, a la literatura i

a les llibreries, traduït al català per Anna Casassas.

Aquest local, temple de les lletres a la ciutat algeriana i on avui encara es pot llegir, en francès i en àrab, un cartell a la porta que diu 'un home que llegeix val per dos', va ser creat l'any 1936 per un jove idealista, Edmond Charlot, que va aplegar els pocs recursos dels quals disposava per destinar-los als llibres. L'espai deu el seu nom a la novel·la homònima de Jean Giono, i va ser punt de trobada d'autors com Emmanuel Roblès, Albert Camus, Jules Roy, Antoine de Saint-Exupéry, André Gide i Max-Pol Fouchet, entre molts altres. També va ser el lloc on un jove Albert Camus va publicar el seu primer text: *Révolte dans les Asturies* (Revolta a Astúries), una peça teatral que havia estat prohibida per la censura. A partir de llavors, el segell d'Edmond Charlot va publicar textos de Bernanos, Saint-Exupéry, Rilke, Stein i García Lorca, entre més. L'any 1942 el govern de Vichy va empresonar Charlot per haver publicat Gertude Stein.

La jove escriptora Kaouther Adimi (Alger, 1986) ens ofereix una novel·la basada en aquesta aventura literària i ens situa en un escenari fictici on la llibreria ha de ser substituïda per una botiga de bunyols. Aquesta situació imaginària i

prou versemblant permet que el lector prengui consciència, a poc a poc, de la importància que té la literatura en la geografia física i social d'una ciutat. La novel·la afegeix al text els diaris del mateix Charlot, ficcionats a partir dels originals, i ens ofereix també la veu coral del poble d'Algèria, que acompanya el lector al llarg de tota la convulsa història del país, des del 1936 fins a l'actualitat. Adimi, que amb aquest llibre va obtenir el premi Renaudot des Lycéens 2017 i el premi de l'Estil 2017, i va ser seleccionada com a finalista dels premis Goncourt 2017 i Médicis 2017, ens ofereix un text narrat amb humor i poesia que reivindica la importància de la cultura a l'hora de generar una consciència social més crítica i retrata una ciutat sotmesa a la injustícia i la violència on els joves encara s'atrevien a somiar. En aquesta novel·la, que es llegeix com un glop d'estiu, la literatura i el Mediterrani es fusionen creant una llum pròpia. *Les nostres riqueses* ens parla de la passió i la tenacitat, però sobretot de la determinació d'Edmond Charlot, una figura exemplar que va dedicar la seva existència a la literatura com a acte de resistència i es va atrevir a somiar un espai que fes de pont entre les dues ribes del Mediterrani sota tres valors cabdals: 'literatura, art i amistat'.

BACALLÀ AMB ESPINACS, PATATA I ALLIOLI

Un plat gustós, nutritiu i fàcil de menjar

Ingredients

- 4 trossos de morro de bacallà
- 2 manats d'espínacs
- 4 patates mitjanes

Per a fer l'allioli:

- 1 ou (només el rovell)
- 2 grans d'all
- oli i sal

NEUS CUSCÓ

Bullim el bacallà amb poca aigua i quan comenci a fer l'escuma apaguem el foc.

També bullim els espínacs deu minuts i els escorrem ben escorreguts.

Bullim les patates amb pell fins que siguin cuites.

En una safata d'anar al forn, posem els espínacs a la base i a sobre les patates pelades i tallades a rodanxes. Esmicolem el bacallà per sobre les patates. Cobrim la safata amb l'allioli.

Enfornem i gratinem el plat durant un quart d'hora a 200 graus. Ja podem servir.

Una concentració obliga
l'entitat ultra Hazte Oír a
suspendre un acte a Barcelona

Protestes als TSJ de Catalunya
i del País Valencià contra la
sentència del Suprem sobre
l'impost de les hipoteques

Marta Rovira: 'No hem de
contraposar l'exili amb la presó,
perquè són les dues cares de la
mateixa moneda'

El PP proposa Manuel Marchena, ponent del judici a l'1-O,
com a nou president del CGPJ

Marc Márquez no sortirà al balcó de l'Ajuntament de Cervera
per la pancarta de suport als presos polítics